

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, O. P. S.,
ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DROGOVÁ KRIMINALITA A JEJÍ PŘÍČINY

Autor práce: Jana Švábová
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2010

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 OBECNÉ OTÁZKY SPOJENÉ S VYMEZENÍM POJMŮ	8
1.1 Vymezení základních pojmů.....	8
1.2 Vznik drogové závislosti a droga obecně.....	9
1.2.1 Dějiny drogy máku	10
1.2.2 Dějiny drogy konopí	10
1.2.3 Dějiny drog lilkovitých halucinogenů.....	10
1.2.4 Dějiny drogy psilocybních hub.....	10
1.2.5 Dějiny drogy kofeinu a kokainu.....	11
1.3 Rozdělení drog na skupiny dle jejich účinnosti	11
1.3.1 Drogy přírodní	12
1.3.2 Drogy polosyntetické	13
1.3.3 Drogy syntetické	13
1.3.4 Rozdělení drog na „tvrdé“ a „měkké“	13
1.4 Pašerácké trasy.....	14
2 CHARAKTERISTIKA, ROZDĚLENÍ DROG A DŮSLEDKY JEJICH ZNEUŽÍVÁNÍ	14
2.1 Konopí.....	14
2.2 Stimulační drogy	16
2.2.1 Pervitin.....	16
2.2.2 Kokain.....	17
2.2.3 Kata	18
2.2.4 Crack.....	18
2.2.5 MDMA.....	19
2.2.6 PCP (andělský prach).....	20
2.3 Opiáty.....	20
2.3.1 Braun.....	21

2.3.2 Morfin	21
2.3.3 Kodein.....	22
2.3.4 Heroin	22
2.4 Halucinogeny	22
2.4.1 LSD.....	23
2.4.2 Lysohlávka.....	23
2.4.3 Muchomůrka červená.....	24
2.5 Těkavé látky	25
2.5.1 Toluén	25
2.6 Tlumivé látky	25
2.7 Nové syntetické drogy	26
2.7.1 Pemolin	26
2.7.2 Piracetam.....	27
2.8 Příčiny vzniku nealkoholové toxikomanie.....	27
2.8.1 Droga.....	28
2.8.2 Osobnost	28
2.8.3 Prostředí	30
2.8.4 Podnět	31
2.8.5 Primární a sekundární přechod k závislosti	32
3 PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA.....	33
4 PRÁVNÍ RÁMEC DROGOVÉ PROBLEMATIKY	34
4.1 Mezinárodní legislativa.....	35
4.2 Národní legislativa	36
5 PRÁVNÍ ROZBOR	36
5.1 Trestní zákon.....	36
5.2 Zákon o přestupcích.....	45
5.3 Sbírka interních aktů řízení Policejního prezidenta České republiky	46

6 VÝZKUM.....	47
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM PŘÍLOH.....	64
PŘÍLOHY	65
ABSTRAKT	70
ABSTRACT.....	71

ÚVOD

Smyslem této bakalářské práce není podat široký a obsáhlý popis drogové problematiky, ale zmapování současného stavu drogové kriminality, který odráží stav společnosti, jíž jsme všichni součástí a podílíme se na jejím vývoji.

Vzhledem k faktu, že jsem také rodičem dítěte, které má před sebou problematické období dospívání není mi toto téma lhostejné ani z důvodů preventivně-výchovných. Osobním cílem je získat v této oblasti všeobecný přehled a mít dostatečné množství informací, které umožňují krizovou situaci správně zanalyzovat a zvolit nejoptimálnější řešení vzniklého problému.

První část je věnována přehlednému seznámení se základními informacemi z dostupné odborné literatury, úzce zaměřených bulletinů na drogovou problematiku, zákonů, článků ze seriózních měsíčníků a profesionálně spravovaných internetových stránek. Vysvětleny budou obecné otázky spojené s vymezením pojmů a historií vzniku jednotlivých typů drog. Vzhledem k faktu, že suroviny nebo drogy samotné se musí k zákazníkovi přepravovat z oblastí pěstování nebo výroby, jsou úvodní odstavce věnovány také pašeráckým transferovým trasám. Přehledně budou charakterizovány a rozděleny drogy včetně důsledku jejich užívání jak na zdraví fyzické, tak i duševní.

Další část práce je zaměřena na primární a sekundární přechod k závislosti. Drogová závislost prochází určitými etapami a je ovlivněna jak faktem existence drogy samotné, tak osobností člověka, prostředím a podnětem. Přírozeným důsledkem společenských změn se po roce 1989 začala rychle měnit drogová scéna v bývalém Československu a odstartoval se tzv. „drogový boom“ na našem území. Na tento fakt zareagovali zákonodárci nejen postupnými úpravami zákonů, ale i zřízením centrálního výkonného policejního úřadu s působností na celém území tehdejší federace, který by se věnoval odhalování drogových deliktů a trestné činnosti na všech úrovních a současně se stal garantem v oblasti mezinárodní spolupráce.

Právní rámec drogové problematiky je zaměřen na základní rozbor výkladu trestního zákona č. 140/1961 Sb., Trestní zákon v platném znění, jehož platnost skončila 31. prosince 2009 v komparaci s trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších zákonů, jež vstoupil v platnost 1. ledna 2010. Dále jsou zde stručně popsány postupy při vyšetřování drogové kriminality orgány činnými v trestním řízení.

V druhé praktické části bude uskutečněn průzkum příčin vzniku drogové závislosti formou dotazníkové metody. Hlavním zaměřením výzkumu je přispět k většímu porozumění a částečně podkrýt důvody vzniku drogových závislostí.

1 OBECNÉ OTÁZKY SPOJENÉ S VYMEZENÍM POJMŮ

„...Co cítíte? Co vidíte? Úžasné věci, že ano? Naskýtají se vám neobyčejné pohledy? Je to překrásné? Je to hrozné? Je to velmi nebezpečné?

S takovými otázkami obracejí se obyčejně nevědomí na zasvěcené se zvědavostí a zároveň bázní. Dalo by se říci, že je v nich dětinská nedočkavost něco se dozvědět, jako u lidí, kteří v životě neopustí svůj koutek u krbu a octnou se tváří v tvář člověku, který přichází z dalekých, neznámých krajů. Představují si hašišové opojení jako zázračnou zemi, rozsáhlé divadlo pro kejkle a eskamotáž, kde je vše podivuhodné a nepředvídatelné. To je ale předsudek, čiré nedorozumění...

...Člověk je ztročen, ke svému neštěstí je ale ztročen sebou samým, totiž tou částí své bytosti, která v něm před tím převládala, chtěl být andělem a stal se zvířetem, ovšem pro tuto chvíli velmi mohutným, jestli lze vůbec mohutností nazývat nesmírnou senzibilitu, kterou člověk přitom neovládá a nedokáže jí mírnit nebo využít...“¹

1.1 Vymezení základních pojmů

Abstinenční příznaky je označení pro odvykací syndrom, který se může projevat různými příznaky podle intenzity vytvořené závislosti na psychotropní a omamné látce. Jde o řadu negativních fyzických a psychických projevů, které zpravidla vyžadují lékařský dohled. Abstinenční příznaky se vyskytují u všech typů návykových látek.

Abúzus vyjadřuje zneužívání drog, které je společensky neakceptovatelné. Obvykle je spojeno s duševními poruchami, depresemi či úzkostmi.

Detoxikace Jedná se o život zachraňující postupy, případně použití látek s antagonistickými účinky při předávkování drogy.

Dítě je osoba, která v době spáchání TČ nedovršila věku 15 let.

Droga je jakákoli látka, která je vpravena do živého organismu a může vyvolávat psychotropní účinky, tedy může ovlivňovat prožívání člověka a působit na jeho psychiku a vyvolávat závislost.

Experimentátor je osoba, která drogy občas zkouší a nepravidelně užívá.

Flashback je záblesk minulosti, při kterém se člověk chová tak, jako by se v minulosti prožítá situace či nepříjemná událost znovu opakovala.

Mladistvý je osoba, která v době spáchání TČ dovršila 15 rok věku a nepřekročila 18. rok svého věku.

¹ BAUDELAIRE, Ch.. *Báseň o hašiši*. Praha, 1993, s. 13-14.

Návykovými látkami se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a další látky, které mohou nepříznivě ovlivňovat psychiku člověka, jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti a jeho chování.

Omamné a psychotropní látky jsou látky, u nichž vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně bez odborného dohledu užívá, a jsou uvedeny v seznamu látek (zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a změně některých dalších zákonů).²

Prekurzor je roztok, látka nebo směs v jakémkoli fyzikálním stavu, sloužící jako výchozí surovina k výrobě drogy.

Toxikomanie je stav periodické nebo chronické intoxikace, který je vyvolán opakovaným užíváním drogy a způsobuje újmu nejen jedinci, ale i společnosti.

Úzus drog znamená jejich upotřebení jako léku podle dispozic lékaře.

Závislost je vyústění abúzu. Jedinec užíváním experimentuje a očekává změny v prožívání, což přerůstá postupně v návyk – závislost.

1.2 Vznik drogové závislosti a droga obecně

„Až donedávna se o drogách mluvilo pouze v senzacechtivém tisku nebo v nesrozumitelných učebnicích toxikologie. Přitom právě znalost dějin drog vrhá zvláštní světlo na dějiny celého lidského rodu. Je to, jako když otevřeme dosud zavřené okno a na obzoru se nám objeví věci z dosud nevídané perspektivy.“³

Drogu označoval již před několika tisíci lety Hippokrates a Glénos jako látku, jež by měla být tělem „přemožena“. Droga je sama o sobě schopná tělo přemoci a vyvolat rozsáhlé fyzické a duševní změny. Drogová závislost je stav, při kterém absence určité látky způsobí fyzické nebo duševní problémy. Psychická závislost nastává vždy jako první a jejím řešením je také zahajována každá terapie. Projevuje se neovladatelným přáním užít drogu, přestože závislý ví, že tím hazarduje se svým vlastním zdravím. Touha drogu získat každými prostředky je tak silná, že její experimentátor má nulovou šanci jí odolat. Tělesná závislost znamená přizpůsobení se organismu na určitou látku. Užívaná látka se stane nutnou součástí metabolismu a její vynechání vede k abstinenčním příznakům. Tělesnou závislost lze přiměřenou lékařskou péčí překonat v poměrně krátké době na rozdíl od závislosti psychické, která v pojetí klinické psychiatrie přetrvává po celý život a boj s ní je běh na dlouhou trať.

² SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice, 2009, s. 88.

³ ESCOHOTADO, A., *Stručné dějiny drog*. Praha, 2003, s. 5.

1.2.1 Dějiny drogy máku

Již v sumerských tabulkách z 3. tisíciletí před naším letopočtem se objevuje první zmínka o rostlině nazývané mák. V překladu znamená toto slovo „radost“. Pěstování rostliny pochází z Malé Asie a Evropy. Vyobrazení makovic se objevuje na nejstarších babylonských válečcích a je velmi charakteristické i pro kulturu krétsko-mykénskou. O šťávě z makovic se zmiňují již egyptské hieroglyfy a charakterizují ji jako látku s vlastnostmi analgetickými a uklidňujícími. Nejvyšší kvality celého středomoří dosahovalo tzv. „thébské“ opium. O tomto opiu se dokonce zmiňuje i Homér v díle Odyssea jako o látce, která „dává zapomenout na všelikou stráž“.

1.2.2 Dějiny drogy konopí

Čína a Indie mají svá prvenství v pěstování konopí. Pověst vypráví o tom, že tato rostlina vyrostla, když z nebe na zem spadly kapky božské ambrózie v Atharvávédě. Podle tradice prodlužuje konopí život, podporuje sexuální aktivitu a povzbuzuje mysl. Velmi důležitou roli hrálo konopí i v rozjímání, kdy si ho buddhisté cenili jako výborného meditačního prostředku. V lékařství se tato rostlina užívala k léčení suchého kašle, úplavice, očních zánětů a nespavosti.

1.2.3 Dějiny drog lilkovitých halucinogenů

Nejstarší důkazy o užívání lilkovitých halucinogenů – mandragory, durmanu či rulíku se objevují na Dálném a Středním východě. Tyto halucinogeny jsou spojovány s praktikami mágů a čarodějů. Těmto rostlinám jsou přisuzovány neuvěřitelné fyzické výkony, umění levitace, telepatie a stavy šílenství.

1.2.4 Dějiny drogy psilocybních hub

Na rozdíl od jiných látek nelze najít o vizionářských druzích rostlin jasná svědectví ani na území Asie a Evropy. Psilocybní houby, mezi které řadíme i muchomůrky, rostou hojně na celé ploše euroasijského kontinentu. Nad těmito rostlinami se vznáší závoj tajemna a zapomnění. Pouze šamani v některých severovýchodních částech Evropy a Sibíře si zachovali původní zvyk používat psychoaktivní houby k obřadním účelům.

1.2.5 Dějiny drogy kofeinu a kokainu

Stimulující drogy, které obsahují kofein a kokain, mají svůj počátek na úpatích And v časech dávno minulých. Již ve 3. století před našim letopočtem můžeme nalézt sochy s nafouklými tvářemi žvýkající listy. Z Ameriky k nám připlavaly na zaoceánských lodích guarana, maté a kakao. V Indonésii a Indii dosahuje podobných účinků rostlina betel. Přestože je tato rostlina na Západě skoro neznámá, v současné době ji žvýká přibližně desetina světové populace. Na africkém kontinentu se nachází ořech koly a keř kata, které se vyskytují v Etiopii, Somálsku i v Jemenu. Mezi drogy můžeme řadit svým způsobem i velmi rozšířenou a oblíbenou kávu, za jejíž kolébku považujeme arabský kontinent. Jako drogy se káva začala využívat počátkem 10. století našeho letopočtu. Evropu a Střední východ v konkurenci výše zmíněných kontinentů radíme na poslední místo ve znalosti rostlinných stimulantů.

„Řecký duch pokřtil drogy termínem phármakon, jenž znamená zároveň lék i jed. Teprve na poznání, okolnostech a samotné osobě závisí, zda se jedno promění v druhé. Na lidské bytosti a nějakým způsobem i na drogách samotných tedy závisí, zda budou léčit nebo škodit. Existují odjakživa a všude na světě a soudě podle dneška bude jich zítra více než včera. Alternativou není svět s nimi, nebo bez nich. Alternativou je informovanost o jejich správném použití, nebo povrchně demonizovat. Rozsévát vědění, nebo nevědomost.“⁴

1.3 Rozdělení drog na skupiny dle jejich účinnosti

Droga – jako droga byla v minulosti označována surovina rostlinného nebo živočišného původu. Dle stanoviska Světové zdravotnické organizace z roku 1969 je za drogu považována jakákoli látka, která, je-li vpravena do živého organismu, může pozměnit jednu nebo více jeho funkcí. Za drogu lze tedy považovat jakoukoli látku, která může ovlivňovat prožívání člověka, působit na jeho psychiku a vyvolávat závislost.

V odborné terminologii jsou drogy nazývány omamnými a psychotropními látkami. Drogy se dělí na měkké a tvrdé podle rizika vzniku závislosti. Mezi měkké drogy patří například káva, výrobky z tabáku, produkty jako marihuana a také alkohol. Tvrdé drogy způsobují vysoké riziko vzniku závislosti.

⁴ ESCOHOTADO, A., *Stručné dějiny drog*. Praha, 2003, s. 150.

Psychoaktivní látky vyvolávající tři druhy závislostí:

- 1) působí psychostimulačně – zrychlují psychomotoriku a vyvolávají euforii
- 2) působí psychoinhibičně – snižují psychomotoriku a potlačují úzkost či depresi
- 3) působí dezintegračně – vyvolávají halucinace a iluze

„Jak tyto látky působí, začíná člověk chápat teprve v posledních třech desetiletích. V lidském mozku dochází k přenosu elektrického signálu. Ten umožňují nervová vlákna, která spojují nervovou buňku neboli neuron s jinou nervovou buňkou. Nervové buňky zajišťují nervovou aktivitu celého mozku. Při přenosu signálu z jedné buňky do druhé hrají velmi důležitou roli neuropřenašeče – signální molekuly chemických látek, obstarávající nervové vzruchy. Neuropřenašeče v nervové buňce buď vyvolají další podnět (budivá synapse), nebo způsobí útlum (tlumivá synapse). Reagují na ně specializované receptory, což bývají obvykle bílkoviny zabudované v membráně cílové buňky. K předání signálu stačí uvolnit jen nepatrné množství přenašeče. V souvislosti s kontroverzními drogami se za klíčové transmitery považuje serotonin, který v lidech vyvolává pocit spokojenosti, dopamin, díky němuž se cítíme příjemně a noradrenalin.“⁵

1.3.1 Drogy přírodní

Rostliny obsahují mnoho různých chemických sloučenin, ale jen jedna nebo dvě jsou toxického původu. Hlavní složkou rostlin je z 90 % voda a celulóza. Škroby, cukry, minerální soli, tuky a barviva tvoří zbylá procenta. Rozdíl mezi jedem a lékem je pouze v použitém množství drogy. Etymologický základ slova toxický znamená v překladu z řečtiny „luk“, který navozuje souvislost s používáním otrávených šípů. Do této skupiny patří marihuana, listy keře koka, různé druhy kaktusů, hub apod. Toto všechno jsou „drogy“ vyskytující se přirozeně v rostlinné formě. K jejich „výrobě“ nejsou nutné žádné chemikálie, protože jsou užívány ve své původní rostlinné podobě. Způsoby užití jsou různé od žvýkání, kouření, pití odvarů apod.⁶

„Není drog bez chemikálií ... tato věta postačí na úvod do problematiky prekurzorů a pomocných látek. Chemické látky jsou bezpodmínečně nutné při každé nelegální výrobě polosyntetických a syntetických drog.“⁷

⁵ DAVENPORT-HINES, R. *Honba za zapomením : Světové dějiny narkotik 1500 - 2000*. Praha, 2004, s.10.

⁶ SCHULTES, E.R., HOFMANN, A. *Rostliny bohů*. Praha. 1996, s. 10-20 .

⁷ ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B. *Drogy vybrané kapitoly*. Praha, 2005, s. 49.

1.3.2 Drogy polosyntentické

V této skupině se vyskytují drogy, jejichž výchozí surovina je rostlinného původu, účinné látky jsou extrahovány a zpracovány chemickou cestou na finální produkt. Jedná se například o kokain vyráběný z listů keřů koky nebo heroin vyráběný z opia získaného z makovic máku setého.

1.3.3 Drogy syntetické

Tyto drogy jsou vyráběny pouze chemickým procesem. K jejich výrobě jsou potřeba prekurzory a pomocné chemické látky. Prekurzory jsou do jisté míry specifické a značnou měrou se podílí na konečné molekulární stavbě drogy. Z toho vyplývá, že bez určitého prekurzoru se nedá vyrobit zcela konkrétní druh syntetické drogy. Jako příklad lze uvést výrobu metamfetaminu „pervitin“ (slangový výraz), kde je potřeba prekurzoru efedrinu. Pomocné látky se dělí na dvě skupiny – reakční činidla a rozpouštědla. Tyto chemikálie jsou při výrobě drog důležité, avšak nejsou určující pro výslednou produkci drog na rozdíl od prekurzorů. Pomocné látky mohou být nahrazeny jinými chemickými látkami a dosaženo stejného konečného výsledku. U rozpouštědel se jedná o kapalná média, která umožňují extrakci účinné látky z přírodní suroviny nebo vytváří prostředí potřebné pro průběh chemické reakce. Při použití rozpouštědel nedochází v průběhu výroby k jejich změně a jejich použití není specifické.

1.3.4 Rozdělení drog na „tvrdé“ a „měkké“

Podle míry rizika se drogy rozdělují na „tvrdé“ a „měkké“. Mezi drogy „měkké“ se řadí takové látky, jejichž riziko je relativně malé nebo prakticky bez rizika. Druhou skupinou jsou drogy „tvrdé“, jejichž riziko je střední, vysoké až střední a vysoké.

Míra rizika	„Tvrlost“	Zástupci
Vysoká	„Tvrde“	toluen, aceton, heroin, morfin, durman, crack
Vysoká až střední	„Tvrde“	LSD, lysohlávky, kokain, pervitin
Střední	„Tvrde“	alkohol, extáze, efedrin, kodein
Relativně malá	„Měkké“	marihuana, hašiš, kokový čaj
Prakticky bez rizika	„Měkké“	káva, čaj

Tab.1: Přehled „tvrdých“ a „měkkých“ drog⁸

8 Přehled „tvrdých“ a „měkkých“ drog [on-line]. 2008. [cit. 28.10.2008]. Dostupný z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/rubrika.php?rubrika=1>>

1.4 Pašerácké trasy

„V roce 1995 západní Evropa čelí mezinárodním obchodníkům s drogami, kteří hledají nové trhy a obchodní cesty. Problém nelegálního obchodu s drogami, kterému čelí úřad v Evropě, je dále komplikován tím, že obchodníci s drogami pokračují ve využívání evropských finančních institucí v praní zisků z obchodů s drogami.“⁹

Tento stav přetrvává i do 21. století a obchodování s drogami se stává stále aktuálním a závažným problémem.

V zemích evropského kontinentu dochází k nárůstu množství pašovaného kokainu, který se sem pašuje z Jižní Ameriky a Iberského poloostrova. Pašerácká trasa vede přes Španělsko a Portugalsko, které jsou vstupními branami kontinentální Evropy. Kolumbijská drogová mafie zvolila za cílovou zemi Itálii jako vstupní místo do Evropy, jak z důvodu místní spotřeby drog občany italské národnosti, tak i jako tranzitní uzel sloužící distribuci do zbytku států Evropy. Vedle Itálie bylo kolumbijskými obchodníky určeno Nizozemí jako další významná vstupní brána na evropské trhy.

Z jihozápadní Asie byl heroin dovážen do západní Evropy balkánskou cestou přes Řecko, Bulharsko a Rumunsko. Turečtí obchodníci převážejí heroin v nákladních vozech TIR, které zůstávají zapečetěny až do míst jejich konečného určení. Také Hedvábná cesta je strategická trasa pro pašeráky, kteří distribuují drogy z Afganistanu, přes středoasijské státy, Ruskou federaci nebo kavkazské země do Turecka a dále do Evropy. Pašeráci využívají různé prostředky a způsoby přepravy drog. Z Afganistanu jsou přenášeny do sousedních zemí buď pěšky, nebo za pomoci tažných zvířat. Dále do Evropy jsou užívány letecké spoje, železnice, všechny druhy vozidel a dokonce i námořní doprava na severu Ruska.

2 CHARAKTERISTIKA, ROZDĚLENÍ DROG A DŮSLEDKY JEJICH ZNEUŽÍVÁNÍ

Podle účinků se drogy dělí na šest základních skupin: konopí a jeho deriváty, stimulační látky, opiáty, halucinogeny, těkavé látky a tlumící látky.¹⁰

2.1 Konopí

Konopí seté je jednoletá dvoudomá bylina. Existují její různé formy lišící se obsahem pryskyřice a množstvím účinné látky – THC. Jde o rostlinu pocházející

⁹ Obchodování s drogami v Evropě. Praha, 1997, s. 3.

¹⁰ POPOV, P. *Přehled drog a jejich účinků*. Praha, s. 14.

původně z Indie, která doprovází člověka již nejméně 10 000 let. Podle indické tradice byla tato rostlina věnována člověku bohy, aby mohli poznat rozkoš a zvýšit své sexuální touhy. Konopí začalo dle pověsti růst tam, kam dopadly kapky z nebes démona Amrita. Jedná se pravděpodobně o nejvíce rozšířenou psychotropní látku, jejíž užívání se rozšířilo po celém světě. Použití konopí je různorodé od výroby oleje, pevného vlákna až po užívání konopí jako léku při léčení celé řady nemocí. Marihuana i hašiš obsahují stejnou účinnou látku, ale finální úprava výsledného produktu je v zásadě rozdílná. Nejčastější formou aplikace marihuany a hašiše je kouření, při kterém dochází k proniknutí účinných látek do krve. Hašiš (charas, haš, kiff, ládo) je zaschlá, zformovaná pryskyřice ze samičích rostlin konopí a obvykle se kouří v dýmkách. Sušené a jinak upravené listy a květenství stejné rostliny jsou označovány jako marihuana (bang, ganja, kif, jive, dagga atd.) a aplikují se formou marihuanových cigaret. Mezi další produkty konopí setého patří i hašišový olej, který obsahuje vysoce účinnou hustou viskózní látku. Těžce závislí jedinci si přikapávají hašišový olej do dýmky či cigarety. Na českém trhu se hašišový olej téměř nevyskytuje. Konopí a jeho deriváty způsobují euforii, uvolnění zábran a zmatenost.

Cannabinoidům jsou často připisovány také afrodisiakální účinky, které jsou však mýtem. Po určitou dobu dochází ke zvýšení sexuálního apetitu, ale následkem dlouhodobého užívání je snížena plodnost u mužů i žen.¹¹ Mezi fyzické známky požití konopí se řadí zarudlé oči, zrychlení pulsu, kašel, sucho v ústech, únava, nezájem, kolísání nálad a podrážděnost. Projevem dlouhodobého užívání konopí je zhoršení paměti, nespavost a nervozita.

Z historických pramenů se dozvídáme, že konopí seté je v zemích České koruny pěstováno již od dávných dob. V současné době se konopí pěstuje buď v malém rozsahu tzv. „domácí zahrádkáři“ – v truhlíkách, květináčích bytů či domů nebo na malých plochách o velikosti cca do 10 m² ve volné přírodě. Tito „zahrádkáři“ v případě policejního vyšetřování argumentují úmyslem pěstování těchto rostlin pro semeno jako krmení pro okrasné ptactvo. Tzv. indoor způsobem se pěstuje konopí ve velkém rozsahu, což je z hlediska kriminality nejzávažnější. Mezi formy „indoorového“ pěstování konopí lze zařadit Nutrient film techniques – metoda pěstování rostlin, při které jsou kořeny rostlin neustále omývány proudícím živným roztokem. Nejčastěji se rostliny upevňují v rockwoolových kostkách, které jsou postaveny na netkanou tkaninu na dně nádrže, kterou protéká živný roztok.

¹¹ JUSTINOVÁ, J. *Vliv drog na sexualitu*. Psychologie dnes. Praha, 2009, s. 40-42.

Deep water (hydroponie) – je metoda, kdy se rostliny pěstují s kořeny hluboko zanořenými do živného roztoku hnojiva, namíchaného dle koncentrace konkrétního hnojiva k hydroponickému pěstování. Mezi výhody patří nenáročnost na transport pěstebního substrátu a nevýhodou je hlučnost bublající vody.

Aeroponie – rostliny jsou umístěny ve vzduchu a živné roztoky jsou neustále rozprašovány ve formě aerosolu do prostoru.¹² Marihuana je velmi rozšířenou a oblíbenou drogou nejen v České republice. Podle údajů Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogovou závislost je životní prevalence této drogy u mládeže ve věku od 15 do 18 let v České republice přes 50 %. Z policejního hlediska jde o promyšlenou a vysoce organizovanou trestnou činnost, kdy organizované skupiny pachatelů jsou schopni vyrobit poměrně silnou drogu ve velkém množství. Znepokojující je také objem finančních prostředků získaných nelegální výrobou a distribucí. Konopí je pěstováno pro průmyslové účely tradičně i u nás. Stejně tak je tradiční i pěstování konopí na „marihuanu“, které se zde mocně rozšířilo zejména v posledních letech.

2.2 Stimulační drogy

Základním efektem těchto drog je celková stimulace – povzbuzení. Na psychostimulační látky vzniká poměrně snadno psychická závislost vedoucí k nutkové potřebě opakovaného požití drogy.

2.2.1. Pervitin

Ve skupině stimulačních drog patří prvenství ilegální droze číslo 1 – metamfetamin – pervitin (perník, péčko, piko, čeko). Prekurzorem pro výrobu pervitinu je ephedrin a BMK (1-phenyl-2-propanon). Metamfetamin je stimulační látka, která byla využívána za druhé světové války ke zvýšení odolnosti a výkonnosti vojáků. Ke zneužívání této látky v civilním sektoru došlo v tehdejší Československu v 80. letech, kdy byla droga vyráběna v nelegálních laboratořích z efedrinu (tzv. Českou cestou). Pervitin byl získáván z chemické výroby a dále byl také izolován z volně dostupných léčiv, která obsahovala efedrin např. Solutan. V tomto období došlo

¹² BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK P., ROMAN M. *Metamfetamin & Cannabis*. Praha, 2008, s. 45.

k nahrazení efedrinu pseudoefedrinem, který se získává z volně dostupných léčiv s jeho obsahem. Léky s obsahem pseudoefedrinu jsou volně prodejně a jejich izolace nevyžaduje náročné laboratorní podmínky. Výše uvedené důvody vedou k prudkému nárůstu počtu nelegálních zařízení, ve kterých je metamfetamin vyráběn. Po extrakci stimulační látky lze za pomoci louhu, červeného fosforu a dalších chemikálií změnit lék na metamfetamin. Bez nutnosti chemické analýzy je často zjevné, že se nejedná o čistý produkt. Nejruznější zabarvení produktu dožluta či fialova svědčí o příměsích jodu, či jiných látek. Nejde tedy o dokonalé čištění, konečného produktu nebylo dosaženo a je nabízen pouhý „mezistupeň“. Velká většina začátečníků volí aplikaci drogy vpichem do žíly. Po jejich požití se obvykle dostavuje euforie spolu s ústupem únavy a spánku.

Methamfetamin navozuje touhu po sexu a kreativitu sexuálních praktik. Obě pohlaví mají sklony k homosexuálním stykům a větší promiskuitě. Z tohoto důvodu je z hlediska přenosu HIV a nakažlivých sexuálních chorob pervitin nejrizikovější.¹³ Po aplikaci drogy se nabídka představ rozšiřuje a zlepšuje se vlastní sebehodnocení. Po odeznění účinku však dochází k vyčerpání, depresi, neschopnosti soustředění a neklidu. Po určité individuálně dlouhé době dochází prakticky u každého uživatele pervitinu k velmi závažným proměnám psychiky. Pro toxikomaničké kruhy je tento stav dobře znám a ve slangu se nazývá výrazem „stíha“. Jde o rozvoj paranoidního či paranoidně-halucinatorního syndromu toxické psychózy. Jde o onemocnění srovnatelné s jinou psychiatrickou diagnózou schizofrenií. Již několik let není methamfetamin jen „českou“ záležitostí. Tato látka je žádána na nelegálních trzích a pro své účinky i preferována před tabletami MDA, MDMA apod.

2.2.2 Kokain

Kokain (koks, kokos, káčko, sníh, cukr) je přírodní stimulační droga s velmi dlouhou tradicí. Alkaloid obsažený v listech keře se nazývá Erythroxylon coca (kokainovník pravý). Kokové keře byly již známy starým Inkům v době 2 000 let před naším letopočtem a byly úzce spjaty s jejich náboženským a státním životem. Bílé krystalky bez zápachu s nahořklou chutí byly poprvé izolovány v 18. století v Německu, kde byly popsány jejich farmakologické účinky. Pro své vlastnosti začal být kokain používán v medicíně jako prostředek pro místní umrtvení. Díky výraznému

^{13,14} JUSTINOVÁ, J. *Vliv drog na sexualitu*. Psychologie dnes. 2009, č. 7-8, s. 40-42.

stimulačnímu psychotropnímu efektu se stal kokain v Evropě velmi populární a rozšířil se v období první světové války téměř po celém světě. Při degustaci drogy na špičce jazyka dochází asi po půl minutě k jeho znečítlivění a lokálnímu pocitu chladu.

Kokain usnadňuje navazování sexuálních vztahů a odbourává zábrany. Pod vlivem této návykové látky přistupují muži i ženy k rizikovému chování a netradičním praktikám.¹⁴ Účinek je pozorovatelný již za několik sekund po aplikaci a trvá přibližně půl hodiny. K odeznění intoxikace dochází do dvou hodin. Kokain se aplikuje žvýkáním listů koky a tzv. „žvýkači“ tvoří početnou skupinu lidí. Dalším způsobem je šňupání, které účinky urychluje. Po prvním požití drogy se objevují pocity srdeční slabosti, bledost a mrazení. Euforie se dostavuje až po opakovaném požívání. Při vysokých dávkách dochází ke zkreslenému vnímání a vzniku zmatených iluzí. V případě těžké otravy umírá konzument na následky ochrnutí dýchacího centra.

2.2.3 Kata

Kata jedlá pochází z hornaté části jižní Etiopie, kde roste planě na sopečných a propustných půdách. Tato rostlina má bohatou minulost a lze předpokládat, že lidé žvýkají katu již několik tisíc let. Kata je nejvíce cenná v čerstvém stavu, protože skladováním ztrácí postupně svou účinnost. Z tohoto důvodu se sklízí v odpoledních hodinách, aby se mohla během noci dopravit na určený trh. Nejčastěji se listy a mladé výhonky katy žvýkají, nebo se pijí ve formě čaje.

Účinek katy v menších dávkách se projevuje zvýšeným pocitem radosti, dobré nálady a přílivem energie. Při vyšších dávkách se stává člověk družnějším, hovornějším, oplývá spoustou nápadů a živě gestikuluje. Nadměrná konzumace drog se projevuje zvýšenou agresivitou a psychózami. Dlouhodobé požívání této látky vede k vážným fyziologickým poruchám a ke snižování sexuální aktivity. Žvýkání katy vede k poruchám trávicího traktu a dochází k zdravotním problémům se sliznicí dutiny ústní a žaludku.¹⁵

2.2.4 Crack

Crack je extrémně čistý kokain smíchaný v různém poměru s jedlou sodou. Na rozdíl od kokainu se crack nešňupe, ale kouří se ve zvláštních dýmkách v kombinaci s marihuanou a tabákem jako cigarety. Čistý kokain se za účelem zvýšení účinku často

¹⁵ VALÍČEK, P. HORÁK, V. *Kat.* BULLETIN : Národní protidrogové centrály. 1996, č.1, s. 14-18.

míchá s jinými drogami, obvykle s heroinem nebo morfinem. Nejčastější formou aplikace je přímé vdechování prášku do nosních dírek.

2.2.5 MDMA

MDMA (extáze, XTE, E, X, Adam, extoška, tableta, pilule, éčko, kolčo) je nejoblíbenější taneční droga nejen v USA, ale i v Evropě, kam je pašována ze Spojených států. Droga byla prvně vyrobena německou společností Merck a byla testována armádou USA jako prostředek k dezorientaci nepřátelských vojsk. Do evropských zemí pronikla extáze dvěma cestami – přes Velkou Británii a přes středomořský ostrov Ibiza, který byl oblíbenou destinací mladých příznivců taneční hudby z celého světa, kteří se zde bavili na různých místních letních party. V 80. letech 20. století dokonce vytlačila drogu zlaté mládeže kokain a bylo možné ji koupit i v barech a klubech. Tím pádem se extáze rozšířila i mezi lidi, kteří předtím s drogou nepřišli do styku a normálně drogy nebrali. V současné době MDMA opouští i zdi městských aglomerací a rozšiřuje se i na venkov.

Droga se užívá perorálně ve formě lisovaných tabletek, kdy po jejich požití dochází k absenci potřeby přijímat tekutiny, potravu a spát. Díky rostoucí poptávce a vidině snadného zisku se mnoho výrobců pokouší o výrobu drogy, která bude svými účinky totožná s MDMA, ale výrobní náklady budou mnohonásobně nižší. Jsou známy i případy, kdy se místo extáze prodávají různé léky, které mohou vážně ohrozit zdraví a život člověka.

Půl hodiny po aplikaci se dostávají pocity příjemného tepla, prohlubování vzájemného porozumění a extrémní relaxace. Tato fáze se výrazně prosazuje asi dvě hodiny a je označována jako „rush“ (jízda). Při užití extáze dochází k intenzivním pocitům vřelosti a náklonnosti k opačnému pohlaví. Při dojezdu člověk začne vnímat věci negativně a pokud nedostane novou dávku drogy nastupují nepěkné pocity, které přecházejí až do stavu deprese.

Extáze však nefunguje jako afrodiziakum a vztahy navázané díky této víkendové droze končí rozčarováním a deziluzí. Užívání MDMA vede k dehydrataci organismu, vysokému krevnímu tlaku a dokonce i ztrátě vědomí. Jako nežádoucí účinky jsou popisovány pocity únavy, deprese a nespavosti. Při dlouhodobém užívání MDMA dochází k nezvratnému poškození mozku, a to i při náhodném užití této „zamilované“ drogy. Užívání MDMA bývá velmi často provázeno flashbaky, kdy dochází bez předešlého požití drogy k náhlému propuknutí intoxikace. Tento stav je doprovázen

úzkostí, nespavostí, depresí a přichází nečekaně v různých i nevhodných situacích. Po odeznění účinku drogy se objevují nejen depresivní stavy, ale i myšlenky na sebevraždu. Negativní reakce pronikavě rostou v kombinaci s jinými nealkoholovými drogami nebo alkoholem samotným. Konzumace této látky se nevyhnula ani České republice a objevila se na naší drogové scéně.¹⁶

2.2.6 PCP (andělský prach)

PCP (angel dust, chemicky phenylcyclohexylpiperidin) je droga, která se na rozdíl od jiných klubových drog u nás ani v Evropě příliš nevyskytuje. Tato droga má mnoho uživatelů především v USA, kde její výrobu kontrolují pouliční gangy v Los Angeles. Původně jako u mnoha jiných substitucí sloužil PCP jako lék především v oblasti veterinární medicíny. PCP je velmi specifický mezi ostatními stimulačními látkami díky své schopnosti vyvolat těžké psychózy vedoucí až k agresivnímu chování. Menší množství této látky způsobuje odtržení od reality a pocity pronásledování. PCP ve své čisté podobě je bílý, krystalický prášek, který je rozpustný ve vodě. Oblíbenou formou užití bývá kouření spolu s tabákem či marihuanou.¹⁷

2.3 Opiáty

Název opium je odvozeno z řeckého slova „opion“, což v překladu znamená maková šťáva. Je-li nezralá makovice naříznuta začne z ní vytékat žlutozeleně zbarvená šťáva, která se zasycháním mění v hnědou beztvarem hmotu – surové opium. Surové opium se využívá díky jeho psychotropním účinkům, které jsou známy již po tisíciletí. Z historických pramenů je doloženo, že se o něm zmiňuje i Homér již v devátém století před naším letopočtem. Zajímavostí je, že na rozdíl od jiných drog, které byly ve svých počátcích spjaty s náboženskými rituály, bylo opia užíváno jako léku. Základními opiáty jsou morfin a kodein, které byly postupně chemickým způsobem izolovány a připraveny účinnější deriváty – dikodid a heroin. Německému lékaři Serturnerovi se podařilo začátkem 18. století izolovat z opia základní alkaloid, který pojmenoval po řeckém bohu spánku Morfeovi morfium díky jeho uklidňujícím vlastnostem. Při užití této látky dochází k uvolnění a příjemnému prožívání daného

¹⁶ VANĚČEK, M. *Extáze*. BULLETIN : Národní protidrogové centrály. 1997, č. 1, s. 12-15.

¹⁷ BULLETIN : Národní protidrogové centrály. 2000, č. 4, s. 5-8.

okamžiku, kdy nedochází k plnému uvědomění si problémů běžného života. Na rozdíl od alkoholové intoxikace nevykazuje toxikoman žádné zvláštní chování. K nápadnostem dochází až v případě předávkování, kdy se dostavují stavy ospalosti, které mohou přejít až do kómatu a smrt může nastat na základě zástavy krevního oběhu a dechu. Při vědomém předávkování za účelem spáchání sebevraždy si toxikoman aplikuje tzv. „zlatou dávku“. Vzhledem k tomu, že každý toxikoman se naučí rychle znát svou toleranci drogy, bývá náhodné předávkování spíše výjimečné. Na černém trhu lze drogu zakoupit již nadávkovanou, kdy dávky bývají spíše slabší – řezané.

2.3.1 Braun

Braun (béčko, směr derivátů kodeinu) nazývaný také heroin ulice je derivát kodeinu. Kapalina má nažloutlou až hnědou barvu, která se skládá ze směsi alkaloidů morfinové řady a jejich štěpných produktů. Hlavní účinné složky braunu jsou kodein, hydrocodon a dihydrokodein a jejich poměr mezi sebou se liší dle kvality přípravy. Braun se už při prvních experimentech aplikuje nitrožilním vpichováním jehlou.

2.3.2 Morfin

Morfin byl v období první světové války hromadně podáván jako tišící prostředek na bolest. Morfin je jedním z hlavních alkaloidů, který obsahuje mák setý. Morfin je distribuován formou nažloutlého jemného prášku, který je rozpustný ve vodě. V tuhé podobě se prodává na černém trhu ve formě lisovaných bílých kostiček nebo cihliček. Při degustaci má hořkou chuť bez jakéhokoli zápachu. Doprovodnými jevy při aplikaci menší dávky drogy je bolest hlavy, pocení a pocity úzkosti. Při aplikaci vyšší dávky drogy začátečníkem dochází ke zvracení a zúžení očních zorniček až na velikost hlavičky špendlíku. Při mimořádně vysokých dávkách mizí reakce na světlo, tělo se nachází ve stavu hlubokého bezvědomí a končí smrtí, jejíž příčinou je zástava funkcí dýchacího centra. Na rozdíl od začátečníků osoba zvyklá na morfin reaguje euforií, růstem sebevědomí a angažovaností. Právě euforie se stává hnacím motorem pro toxikomana, aby si aplikoval další dávku drogy. U závislých osob dochází k výrazným změnám povahových rysů, poruchám paměti, egocentризmu, rozvratu systému hodnot a narušení interpersonálních vztahů. V této fázi se droga stává jediným smyslem života.

2.3.3 Kodein

Kodein (metylmorfin) je přírodním derivátem opia. Poprvé byla tato látka izolována počátkem 30. letech 18. století Pierrem Jeanem Robiquetem a měla formu nečistoty vyskytující se ve várci morfinu. V přírodě se kodein vyskytuje v malých koncentracích v opiu. Po izolaci ze surového opia v 19. století se stal součástí řady léků bez jeho vedlejšího zneužívání. Synteticky se vyrábí metylací morfinu a je užíván k tišení kašle. Před 40 lety byl objeven způsob jak upravit snadno dostupný kodein na účinnější látku braun. Po užití kodeinu dochází k euforii, značnému pocitu fyzického tepla a spokojenosti. Mezi negativa patří lehké bolesti hlavy a sucho v ústech. V porovnání s jinými opiáty jsou účinky podobné nebo mnohem slabší.

2.3.4 Heroin

Heroin (herák, héro, háčko, ejč, eič, kedra, kedr) byl objeven v 18. století a původně sloužil jako běžný farmaceutický lék proti kašli. Po roce 1989 vstoupil heroin na československou drogovou scénu a bylo potřeba nějaké doby k etablování lokální sítě distributorů. Heroin byl drogou dvou rozdílných skupin obyvatelstva. První uskupení tvořili emigranti různých národností, kteří zde žili jak legálně tak ilegálně, kde byli hlavně zastoupeni občané balkánských států. Část této skupiny přišla již drogově závislá a část z nich se distribucí drog také živí. Do druhé skupiny patří mladí a úspěšní podnikatelé, kteří žijí pod mimořádně vysokou pracovní zátěží. Mezi významné stresové faktory této skupiny osob patří finanční závazky, odpovědnost a vysoké pracovní vytížení. Heroinem vyvolané euforie jsou bohatší na smyslové vjemy, představy jsou barvitější, toxikoman objevuje své netušené fyzické dovednosti. V etapě heroinové intoxikace nastupuje neschopnost soustředění, poruchy vidění, zúžení zorniček. Při dlouhodobém užívání dochází u žen k nepravidelnému menstruačnímu cyklu a neschopnosti otěhotnět. U mužů heroin snižuje sekreci testosteronu a dochází ke ztrátě libida.¹⁸ V případě dlouhodobého užívání dochází k rozkladu osobnosti člověka natolik, že neexistuje kriminální skutek, který by v zoufalé snaze vedoucí k získání drogy nebyli toxikomani schopni spáchat.

2.4 Halucinogeny

Základním efektem halucinogenních látek je změna vnímání. Halucinogenní

¹⁸ JUSTINOVÁ, J. *Vliv drog na sexualitu*. Psychologie dnes. 2009, č. 7-8. s. 40-42.

drogy byly od pradávna spjaté s náboženskými rituály a některé z nich jsou samy uctívány jako božstvo (kaktus *Echinocactus Williamsi*, který obsahuje alkaloid meskalin). Vnímání je individuálně porušeno do různých hloubek a intenzita změny může vyvolat závažné stavy srovnatelné s těžkým dušením onemocněním. Po požití těchto drog dochází často k výrazným změnám psychiky, hloubky a intenzity vnímání. Po požití této drogy dochází také k pocitu létání. V současné flóře je známo na 150 rostlin, které obsahují halucinogenní látky.

2.4.1 LSD

LSD je droga s poměrně krátkou, ale v našich podmínkách již bohatou historií. LSD bylo objeveno náhodou v laboratořích společnosti Sandoz počátkem 40. let minulého století. Vědci se po jistou dobu zabývali myšlenkou vyvolat uměle psychózu podobnou schizofrenii a odhalit tak příčiny tohoto onemocnění. Vzhledem k faktu tzv. latentní psychózy (existence doposavad skrytého „nespuštěného“ duševního onemocnění, pro které může být LSD spouštěcím faktorem) byly experimenty na poli oficiální psychiatrie ukončeny. Po aplikaci LSD dochází k narušení psychiky, výrazným poruchám vnímání a myšlení. Dochází zde ke změně vnímání času, prostoru, zvuků a barev. Prožitek se může zvrhnout do polohy nočních můr plných přízraků, zvířat, osob, které se stávají přátelskými či nepřátelskými. U toxikomana nastupuje stav omezeného náhledu na realitu a může dojít k sebepoškozování nebo agresivnímu vystupování vůči okolí. LSD se obvykle prodává ve formě papírků velikosti 4 x 4 mm, které jsou napuštěny roztokem LSD a označují se jako trip. Povrch tripů je ozdoben obrázky s různými motivy a vkládají se pod jazyk. Vedle tripů existují i čtverečky želatiny, které bývají silnější než papírky a jsou minimálně vystaveny vlivu světla a vzduchu. LSD se užívá perorálně nebo se kouří společně s tabákem.

2.4.2 Lysohlávka

Psilocybin je látka obsažená v houbě česky zvané Lysohlávka česká (*Psilocybe Bohemica*). Tento druh houby je již po staletí Indiány užíván ke kultovním účelům. Na území České republiky není tento druh houby jednoduché nalézt, protože existují i druhy podobné svým tvarem, ale látku psilocybin neobsahují. Lysohlávka se vyskytuje v lesích, převážně smrkových, na lukách, pastvinách, na okrajích rašelinišť až po horský stupeň.

Houba se zpracovává sušením nebo se její hlavičky nakládají do nálevu.

Při konzumaci menšího počtu hlaviček dochází ke stavům eurofie, pohody a smíchu. Vyšší dávky způsobují zrakové iluze a deformaci předmětů. Na českém trhu se lysohlávka prakticky nedá pořídit. Okruhy osob, které se orientují na tento typ drogy, považují její užívání za rituál, který se vztahuje k jiným než finančním hodnotám.¹⁹

2.4.3 Muchomůrka červená

Amanita muscaria je latinský název pro muchomůrku červenou, která je velmi rozšířenou houbou. V mykologickém atlase se nachází mezi houbami jedovatými, ale jsou lidé, kteří je záměrně konzumují pro její halucinogenní účinky. Muchomůrky byly a jsou užívány některými sibiřskými kmeny a mezi konzumenty této houby patří také i některé severoamerické indiánské kmeny. Muchomůrka červená a tygrovaná obsahuje halucinogenní látku muskarin. Muskarin se v houbě vyskytuje v minimálním množství a za psychickou aktivitou stojí především ibotenová kyselina a muscimol. Muchomůrky se konzumují pouze sušené, protože kyselina ibotenová je v přirozeném stavu mírně toxická. Největší obsah účinných látek je obsažen v nažloutlém mase pod kloboukem. Z tohoto důvodu se sbírají pouze klobouky. Se sušenými muchomůrkami se nakládá stejným způsobem jako s houbami jedlými a používají se při přípravě polévek, na pizzu apod.

Účinky po požití houby se projeví do dvou hodin a mohou trvat až šest hodin. Vše začíná neklidným spánkem, kdy není možné se z tohoto stavu probudit, přestože je možné částečně vnímat zvuky okolí. V tomto stavu se dostaví barevné vidiny. Po probuzení se osoba cítí povznesená, což trvá asi tři až čtyři hodiny. V průběhu toxikologického opojení jsou lidé schopni mimořádných fyzických výkonů, které s oblibou předvádějí se špatným odhadem perspektivy. Tento stav může být posléze provázen žaludeční nevolností vedoucí až ke zvracení. Člověk upadá do barevného polospanku, který může přejít při vysoké dávce až v koma. Psychickými účinky jsou pocity síly a euforie. Zvláštní vlastností této houby je přenos halucinogenních látek do moči. Překvapující vlastnost těchto druhů hub je dle vědeckých vědomostí ve světě halucinogenů ojedinělá.²⁰

¹⁹ MATOUŠ, J. *Kouzelné houby*. BULLETIN : Národní protidrogové centrály. 1996, č. 2, s. 15-17.

²⁰ VANĚČEK, M. *Mochomůrka : Houba nesmrtelnosti*. BULLETIN : Národní protidrogové centrály. 1996, č. 4, s. 16-17.

2.5 Těkavé látky

Těkavé látky užívané jako droga jsou označovány jako droga hloupých. Těkavé látky tvoří skupina ředitel, lepidel, čisticích prostředků a rozpouštědel. V našich podmínkách je tato skupina reprezentována především trichlorethylenem, benzinem a toluenem.

2.5.1 Toluén

Toluén je organické rozpouštědlo, které hrubě poškozuje dýchací cesty. Postupně dochází také k vážnému poškození jaterních tkání. Cílovým efektem čichání toluenu je navození stavu jakéhosi polospánku s barevnými sny. Při čichání se zakaluje vědomí, spánek postupně přechází do bezvědomí a dochází k zástavě dechu. U jedinců, kteří čichají již delší dobu, dochází k absolutnímu omezení schopností a výkonnosti. Jedinec se postupem času izoluje a tato izolace mu umožní opakovaně dosáhnout stavu toluenové intoxikace. Narkoman se stává labilním, plačtivým, podrážděným vůči okolí a dochází k výrazným emotivním výkyvům tímto směrem. *„Na rozdíl od všech ostatních drog jde totiž při čichání toluenu jen těžko možné odměřit přesnou dávku. Tím se markantně zvyšuje riziko nechtěného předávkování. O tomto faktu svědčí skutečnost, že naprostá většina úmrtí prokazatelně u nás spojená s předávkováním drogou není zapříčiněna pervitinem či heroinem – ale toluenem.“*²¹

2.6 Tlumivé látky

Na naší drogové scéně patří léky ke stále využívaným a poměrně tolerovaným prostředkům, ať ve formě surovin pro výrobu drog nebo jsou užívány ve formě původní. Dochází pouze ke změně spektra v souladu s nabídkou a poptávkou na trhu farmaceutických produktů. Do této skupiny patří neopiátová analgetika (léky proti bolesti), barbituráty (léky s obsahem barbiturátů), hypnotika (léky na spaní), sedativa (léky na uklidnění) a anxiolytika (léky proti úzkostem, např. diazepam). Tyto léky jsou užívány perorálně. Některé léky se užívají při poruchách spánku, jiné na bolesti či uklidnění. Všechny tyto léky mají bez výjimky vedlejší účinky a mohou vyvolat návyk. Nejnebezpečnější jsou ty léky, které obsahují barbituráty. Barbituráty jsou charakteristické svými tlumivými účinky na nervový centrální systém a jsou účinné jako anestetika. Jejich nebezpečnost tkví v tom, že při aplikaci vysokých dávek způsobují

²¹ PRESL, J. *Drogová závislost – Může být ohroženo i Vaše dítě?* Praha, 1995, s. 43.

srdeční zástavu a smrt. Mnoho pacientů užívá benzodiazepiny jako lék proti úzkostem a nespavosti. U těchto lidí bývá útlum střídán emoční nestabilitou, neschopností koncentrace a celkovým poklesem výkonnosti. Již po několik týdnech se může rozvinout fyzická i psychická závislost na hypnotikách a sedativech. Při přerušení přísunu léku se objevují klasické abstinenční příznaky, jakými je úzkost, bolesti hlavy, svalové křeče, noční můry, problémy s krevním tlakem, poruchy vidění, třes a závratě.

2.7 Nové syntetické drogy

Na evropskou drogovou scénu začaly v roce 2000 pronikat i další syntetické drogy, které se do této doby vyskytovaly pouze v USA a v Austrálii. Jedná se zejména o látky 2C-I, 2C-2, 2C-T-7 a TMA-2. Tyto látky jsou ve farmacii a chemii známé a využívány, ale na drogové scéně jsou nováčky. Ke slovu se nyní hlásí i tzv. „chytré drogy“, které patří do skupiny látek nootropních (složenina slova pochází z řečtiny – noos – mysl, trope – obrat). Nootropní látky nejsou většinou toxické a nepoškozují organismus na rozdíl od jiných látek.

Užívání těchto „chytrých drog“ přináší nevolnosti, deprese a poruchy spánku. Velká rizika mohou vyvstat u lidí trpících vysokým krevním tlakem nebo u lidí, kteří mají sklony k psychózám depresivního charakteru. Rizika spojená s užíváním těchto látek jsou vysoká i proto, že je do současné doby k dispozici velmi malé množství odborných prací, které se zabývají akutními i dlouhodobými účinky těchto drog. Z tohoto důvodu jsou i informace pro uživatele velmi kusé. Většina nových syntetických drog se odvozuje z látek tryptaminu a fenyletylaminu, které výrazně ovlivňují chod centrální nervové soustavy. Užívání těchto látek bez lékařské kontroly vede k emočně nestabilním latentním psychickým onemocněním.

Nejen ve světě, ale také v našich geografických podmínkách převládá tzv. polymorfní způsob aplikace drog. Konzument není úzce zaměřen jen na jeden druh drogy, ale kombinuje je i s látkami ostatními. Cílem není pravděpodobně zvyšování účinku drog, ale spíše překrytí nežádoucích efektů jedné drogy. Známa je kombinace dvou zcela odlišně působících drog – kokain + heroin.

2.7.1 Pemolin

Pemolin (2-imino-5-fenyl-4oxazolidinon) byl již v době druhé světové války hojně užíván britskými a americkými letci, aby jim pomohl udržet potřebnou pozornost během dlouhotrvajících náletů. Tato látka je také součástí řady léků, které jsou

medikovány pro zlepšení mentálních schopností a paměti. Některé druhy sloučenin pemolinu s hořčíkem zmírňují nástup stařecké demence a působí dokonce i jako afrodiziakum.

2.7.2 Piracetam

Také látka Piracetam se používá podobně jako Pemolin k léčbě stařecké senility a při odvykacích alkoholických kúrách. Piracetam zlepšuje funkci šedé mozkové kůry tím, že podporuje výměnu dat mezi pravou a levou mozkovou hemisférou. Vzhledem ke skutečnosti, že tato látka zostřuje vnímání člověka a zvyšuje aktivitu, je často zneužívána, kdy aplikace převyšují mnohonásobně dávky lékařsky předepisované při diagnostikovaných onemocněních.

„Iluze o tom, že problém je v člověku, ale ne v droze. Takové tvrzení vypadá zdánlivě moudře. Drogy jsou údajně v pořádku, jenom někteří lidé s nimi neumějí zacházet. Skutečnost je ale jiná. Problémy s návykovými látkami včetně závislosti na nich, vznikají v důsledku vzájemného působení mezi jedinci, jeho rodinou, vrstevníky, pracovním nebo životním prostředím, společností atd. Návyková látka do těchto vzájemných působení může vstupovat. Často je pak velmi podstatným způsobem ovlivní. A návykové látky podstatně ovlivňují i to, co se děje v člověku samém. Jsou tedy součástí problému, ne pouze jeho důsledkem.“²²

2.8 Příčiny vzniku nealkoholové toxikomanie

Člověk se rodí jako osoba, která je nadána určitými biologickými vlastnostmi mezi které patří instinkty, vlohy nebo temperament. Postupem času dochází k osvojení si určitých návyků, člověk si vytváří vztahy ke svému okolí, a tím se stává členem okolního prostředí a získává své místo ve společnosti. Pozice, které každý z nás buduje, jsou závislé na řadě okolností a náhod, které člověka postupně formují v osobnost. Tento složitý a komplikovaný proces se nazývá socializace. Vědní obory, jako je psychologie a kriminologie, spatřují fázi spjatou s „vrůstáním“ jedince do společnosti a osvojování si vzorců chování jako důležitý mezník. V této fázi vývoje osobnosti může docházet k aberaci základních lidských hodnot a vzniku mnoha poruch. Ve své podstatě je charakter člověka určován veličinou, jako je morální stabilita, schopnost myslet, vyjadřovat své city a přání, schopnost být přátelským a komplexem odpovědnosti, který obsahuje pocity viny vůči odsuzovaným projevům.

²² NEŠPOR, K. Návykové látky – romantické období končí. Praha, 1996, s. 48.

V případě drogové závislosti není příčina pouze jedna jediná. Dochází k působení celé řady navzájem se ovlivňujících faktorů. Podle příčiny vzniku se rozdělují do čtyř skupin:

1. faktory farmakologické (droga)
2. faktory somatické a psychické (osobnost)
3. faktory environmentální (prostředí)
4. faktory precipitující (podnět) ²³

Najít odpověď na otázku, proč lidé sáhnou po droze, je velmi složité. Nejvíce pravdě se přibližující je konstatování, že se jedná o kompilát celé řady faktorů, které na člověka působí. Na jedné straně neexistuje osobnost, která by byla proti vzniku drogové závislosti imunní, a na druhé neexistuje taková kombinace charakteristik, která by jedince předurčovala stát se na drogách závislým. Z toho vyplývá fakt, že lze ve svém důsledku vypěstovat za určitých podmínek závislost v podstatě u každého.

2.8.1 Droga

Droga je prvním faktorem, bez kterého nemůže vzniknout žádná nealkoholová závislost. Droga má formu chemické látky mající schopnost u člověka způsobit závislost obojího typu - psychickou i fyzickou. Aby mohla droga působit v organismu, musí se do těla určitým způsobem dostat. Jako způsob vpravení drogy do organismu lze použít ústa (per os), injekční aplikace (subkutánně), do svalů (intramuskulárně), do žil (intravenózně), do pokožky těla (intradermálně), do tepen (intraarteriálně), konečníkem (per rectum) nebo vdechováním (inhalace). Při zneužívání drogy se po určité době droga stává součástí látkové výměny - metabolismu. Drogová závislost vzniká při předělovém okamžiku, kdy dochází ke ztrátě kontroly sám nad sebou. *Presl (1995) zastává názor, že droga samotná přestává být v určité fázi závislosti to nejdůležitější. Zbavit se jen jí není tak složité, protože pozitivní efekt zde již prakticky neexistuje. Daleko složitější je ale zbavit se zažitého stereotypu toxikomanského života.* ²⁴

2.8.2 Osobnost

Osobnost člověka je faktorem druhým. Strukturu člověka tvoří vrozené a získané vlastnosti, které jsou pro každého člověka příznačné. Člověk se toxikomanem nenarodí,

²³ JURÁKOVÁ, I., *Trestněprávní postih toxikomanů*. Brno, 1999. s. 44.

²⁴ PRESL, J. *Drogová závislost – Může být ohroženo i Vaše dítě?* Praha, 1995, s. 27.

ale stává se jím až postupem času. U mladých lidí bývají důvodem pocity opuštěnosti, nejistoty, neklidu a vzdoru. Neméně často to bývá i touha po svobodě a volném životě se svými vrstevníky. Nezletilé děti se v určitém okamžiku života přestanou považovat za děti a dávají to různými způsoby najevo. Z tohoto důvodu je období dospívání jedno z nejvíce kritických, což také potvrzují závěry výzkumu Národního monitorovacího střediska pro drogy a protidrogové závislosti (příloha IV). Chlapci a dívky jsou v období dospívání často impulzivní a vytvářejí si vlastní systém hodnot. Rozdíl mezi dívkami a chlapci je v tom, že dívky příliš neinklinují k životu ve skupinách vrstevnic a spíše silně přilnou k jedné přítelkyni. U osob ženského pohlaví jsou hlavními motivy počátku drogové kariéry citové prvky (milostné připoutání k osobě, která drogy již požívá), prvek party (parta pod tíhou být „in“ cíleně vyhledává kontakty s drogou), prostituce (podřízenost a závislost dívek, které poskytují sexuální služby za úplatu).²⁵ Osobnost toxikomana útlého věku je nezralá, labilní a citově nevyvážená.²⁶ Droga navozuje pocity uspokojení osobních představ, kdy se člověk snaží pomocí drogy zapomenout na realitu běžného světa, s kterou se nedokáže vyrovnat. Dalším motorem, který vede ke zneužívání drog, je prostá zvědavost, touha po nových nevšedních zážitcích. Neméně příjemný může být pro konzumenty útek z nepříjemných stavů a konformity konzumní společnosti.

První skupinu tvoří lidé, kteří mají zvýšený práh citlivého vnímání, jsou úzkostní a lehce zranitelní. Velmi často disponují s pocity vlastní nedostatečnosti vůči svému okolí. Tyto osoby mají velké potíže při komunikaci a trpí neúspěchy při navazování uspokojujících partnerských vztahů.

Druhou skupinu tvoří lidé spíše extrovertní povahy, která obrací svoji reaktivitu vůči svému okolí. Pro takto utvořené jedince bývá typický kontakt s drogou tlumivého charakteru, zejména s opiáty. Při dlouhodobé aplikaci dochází ke změně struktury osobnosti. Takto závislý člověk ztrácí pocity sounáležitosti se svou rodinou, vztahy se svými bližními mu začínají být lhostejné a dochází v rodinném kruhu k zásadním rozporům.

Toxikoman má velké výkyvy nálad, které mohou přerůst v rozhodnutí spáchat sebevraždu. Dochází k projevům tzv. racionalizačního systému, kdy se mění vlastní způsob myšlení a uvažování. Toxikoman má svá kritéria hodnocení lidí a vlastní žebříček hodnot. Takovému člověku je velmi obtížné cokoli vysvětlit, či se snažit jej

²⁵ ČÍRTKOVÁ, L., *Policejní psychologie*. Praha, 2004. s. 151-152.

²⁶ VANĚČEK, M. HEJDA, J. *Mládež a drogy : Návykové látky*. BULLETIN : Národní protidrogové centrály. 2008, č. 3, s. 53.

přesvědčit. Velmi vážný je i fakt, že u narkomana, který úspěšně absolvoval odvykací kúru, dochází k nevratnému poškození nervového systému, jež může mít za následek i poruchy intelektu. Osoba závislá na drogách disponuje schopností bezmezně a obratně lhát. Dalším znakem užívání drogy je zvýšený neklid, agresivita nebo útlum a apatie. Mezi fyzické projevy patří nechutenství a následný úbytek váhy, poruchy spánku, kazivost zubů, poruchy menstruace a ztráta sexuální apetence.²⁷

2.8.3 Prostředí

Třetím faktorem, který vede ke vzniku závislosti na droze, je prostředí. Nevhodné prostředí může zapříčinit poruchy při utváření osobnosti. Prostředí rozdělujeme na přírodní (geografická poloha), sociální (společenské) a životní. Prostředí má velký vliv na utváření osobnosti člověka, protože je jím formován od nejtělejšího věku života. Jedná se o prostředí rodinné, školní, pracoviště nebo místo, kde člověk tráví svůj volný čas. Rodina má zvlášť mimořádný význam v životě společnosti, protože předává dětem kulturní dědictví, zajišťuje uspokojování fyzických i emočních potřeb dětí a má funkci společenské kontroly. Rodina je základní pilíř člověka. Vztah otce a matky se stává předobrazem vlastní role ženy nebo muže ve své budoucí rodině. Dítě se učí mezilidským vztahům, lásce, práci a osvojení mravních zásad. Praktickými příklady výchovy jsou reálné skutky v rodině, které jsou buď dobré nebo nikoli. Rodinu, která zůstává vždy základním kamenem začínají posléze doplňovat učitelé a spolužáci. Hlavním úkolem školy je předávání intelektuálních poznatků a měla by děti zaujmout natolik, že se stane hlavní náplní jejich života. Ve školním procesu může dojít i k negativnímu působení školního zařízení na mládež v případech netaktního přístupu učitele k žákům či bezpráví. Při takovémto selhání či netaktním chování pedagogického pracovníka může mladý člověk hledat východisko začleněním do party toxikomanů, která mu rozumí a je ochotná jej přijmout za člena. Každé uskupení osob se vyznačuje určitou strukturou a zaměřením na stanovený cíl. Pojítkem mezi členy party toxikomanů patří kladný vztah k droze. První zkušenost získávají mladí téměř výhradně v partách. Začátečníci nacházejí v partě poučení a starší členové jej zasvěcují do tajů užívání drog. Mezi předávané informace patří základní znalost o technice a rituálu užívání drog, soudržnosti party, ale i o vlastní přípravě dávky. Drogová závislost se z prozaických důvodů zahazuje zdarma. Další dávky je třeba již zaplatit a cena drogy je většinou vyšší než kapesné od rodičů. Začátečník se dostává do finanční

²⁷ DRÁBEK, M. *Stručný návod k výchově narkomana*. Psychologie dnes. 2009, č. 2. s. 38-39.

tísne a začíná se dopouštět drobných krádeží a podvodů.

Dominantním prvkem, který působí na vznik drogového problému je v rodině osoba matky. Z dlouholeté praxe JUDr. Jiří Presla se postupně vykryštoval typ rizikové matky. Tento typ se nazývá modelem hyperprotektivním. Veřejnost většinou argumentuje názorem, že problémy s drogami vznikají v rodinách, které neprojevují svým dětem dostatek péče a lásky. Problematickou skupinou ku podivu jsou také „přepečlivělé“ matky, kdy tato autorita není schopná adekvátně vnímat potřeby a proměny svého dítěte. Tento rodič není schopen přijmout fakt, že jeho potomek postupně dospívá a potřebuje prostor pro vlastní sebeprosazování a identifikaci. Vedle negativního vlivu rodinným členů vzniká také riziko ze strany vrstevníků a kamarádů. Tento problém má dva póly, kdy na straně jedné může určitá skupina společnosti riziko abúzu zvýšit (party, ve kterých se s drogami experimentuje, či se pravidelně berou) a na straně druhé skupiny osob, které mají k drogám jednoznačný záporný postoj. Tato příslušnost k takovéto skupině je do značné míry výbornou protidrogovou prevencí. Významný faktor patřící to této skupiny vlivů je vztah partnerský. Díky drogové závislosti dochází k postupné izolaci jedince a následnému rozpadu původně bezproblémového a funkčního partnerského vztahu. Partner, který žije ve společné domácnosti s drogově závislým, musí neustále odrazet sérii manipulací postiženého s cílem zbavit se vlastní odpovědnosti za jednání a obviňovat z nezdaru své okolí. V takovémto soužití hrozí i riziko vlastního pádu do drogových problémů. Určitým způsobem může člověka ve vztahu k drogám ovlivnit i profese, kterou vykonává. Rizikové jsou profese, které s sebou nesou vysokou zátěž na organismus, jako například vrstvy úspěšných a velmi pracovně vyčerpávaných podnikatelů. Tito lidé ve vedoucích pozicích nebo majitelé firem mají vysokou zodpovědnost, která přináší trvalý stres. Tyto stavy vyčerpanosti se projevují úzkostnými pocity, nespavostí a poruchami koncentrace atd.

2.8.4 Podnět

Čtvrtým faktorem je samotný podnět. K faktickému požití drogy je zapotřebí určitého spouštěcího mechanismu, který uvede do chodu složité propojení mezi drogou, osobností a prostředím. U obou pohlaví jsou podněty odlišné. Ženy mají především problémy v manželství, jsou nespokojené v práci a cítí se pod psychickým napětím. Na rozdíl od ženy u mužů převažuje snaha dosáhnout stanovených životních met, selhání v práci nebo strach z konkurence mladších a flexibilnějších spolupracovníků.

Deviantní vývoj toxikomanů se projevuje již v raném školním věku různými výchovnými poruchami. Tyto poruchy mají příčinu v poruchových vztazích mezi rodiči, které přenášejí do širší rodiny. U dětí tento rodičovský nesoulad způsobuje ztrátu jistoty a bezpečí. Čím méně se dítě v rodině cítí bezpečně, tím je jeho chování poruchovější a bude mít větší sklony ke kontaktům s kriminální subkulturou. U skupiny kriminálních narkomanů se během základní školní docházky projevují útky z domova a záškoláctví. Tyto osoby zřídka kdy úspěšně zakončí svá studia a většinou nejsou schopny dokončit ani základní školu. Brzy se dostávají do prvního kontaktu s policií díky trestné činnosti, které se začnou dopouštět. Nejméně příznivou kriminální diagnózu mají takoví mladí, kteří s raným počátkem trestné činnosti začnou již před dosažením patnácti let věku. Začátek páchání trestné činnosti bývá spojen nejen s toxikomanií nealkoholovou, ale i alkoholovou.

2.8.5 Primární a sekundární přechod k závislosti

Vyjdeme-li z výše popsaných informací, je možné drogově závislé rozdělit na dvě skupiny, mezi kterými existuje možnost přechodu od jedné k druhé:

- 1) typ primární – lék nebo jiná látka je od počátku vědomě užívána jako droga
- 2) typ sekundární – droga je zvláště na začátku užívána jako lék

Drogová závislost prochází několika fázemi:

1. fáze - experimentální, kdy dochází k občasnému užití drogy, negativní účinky jsou prozatím nepatrné a droga je zaručený způsob jak uniknout z reality, kdykoli je to potřeba. Po absolvování této fáze mnoho lidí drogy opouští, neboť je odradí další fáze závislosti a naleznou jinou příjemnou náplň života, která je uspokojuje.

2. fáze – sociální užívání (víkendové), kdy se droga užívá na diskotékách a v restauračních zařízeních. Droga se stává součástí jedince a vstupuje do jeho sociálního života. V této fázi uživatel opouští staré kamarády a získává nové, také drogově závislé přátele. V těchto případech je odborná pomoc již potřebná.

3. fáze – každodenním užíváním začíná jedinec ztrácet nad drogami kontrolu, od základu mění hodnotový systém a seberealizace se pro něj stává natolik problematická, že ji řeší dalším podáním dávky drogy. Odborná profesionální pomoc je zde rozhodně již na místě, protože pokud jedinec se rozhodne abstinovat, není schopný to dokázat bez pomoci odborníků.

4. fáze – užívání k dosažení normálu, kdy droga už uživateli nic nového nepřináší. Jedinec se stává součástí izolované skupiny stejně postižených osob, protože původní vztahy jsou zničeny a zpřetrhány. Člověk je užíváním drogy zcela vyčerpán a ztrácí chuť do života. Jedinec ve 4. fázi užívání drog nutně potřebuje pomoc zvenčí, aby mohl nastoupit za intervence odborného lékařského personálu dlouhodobou léčbu, která ne vždy končí zdarem. Drogová závislost člověka přeformuje a dochází k jeho postupné patologizaci.²⁸

3 PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA

„...Národní protidrogová centrála je dnes na absolutním vrcholu. Tým lidí, který zužitkovává léta a léta budování a úsilí se strukturou a vnitřními pravidly, které se odrážejí v ukončených operacích, s vynikajícím domácím a zahraničním renomé s ideální dislokací, operativních, procesuálních, analytických, metodických, logistických a dalších pracovišť....“²⁹

úryvek z děkovného dopisu z roku 2008 - JUDr. Jiří Komorouš

„V roce 1990 se začala velmi rychle měnit drogová scéna v bývalém Československu jako přirozený důsledek společenských změn, celkového uvolnění, ale i vnějších faktorů, kdy všechny tyto vlivy a okolnosti nejprve zvolna, posléze ve velmi krátkodobě, odstartovaly tzv. „drogový boom“ na našem území.“³⁰

Z tohoto důvodu vznikla nutnost zřídit a začít budovat centrální, výkonný policejní úřad s působností na celém území federace, který by se věnoval odhalování drogových deliktů a trestné činnosti na všech úrovních a současně se stal i garantem za tuto oblast v rámci mezinárodní spolupráce. Protidrogová centrála plní úkoly v oblasti prověřování a vyšetřování trestných činů páchaných občany České republiky i cizími státními příslušníky v oblasti výroby, dovozu, vývozu, šíření a držení omamných a psychotropních látek, jedů, pomocných látek a prekurzorů. Protidrogová centrála se podílí na tvorbě metodik výkonů služby, aktů řízení, drogové prevence a také výcviku a vzdělávání policistů v oblasti drog. Centrála plní úkoly ve spolupráci s Policejním prezidiem České republiky a úřady služby kriminální policie a vyšetřování.

²⁸ CHALUPOVÁ, R. *Drogové závislosti* [online]. 2003 [cit. 23. června 2009]. Server Krajského ředitelství Policie Jihočeského kraje. Dostupný z intranetu WWW: <<http://www.ks.jc/ostodd/psycho/drogy.htm>>

²⁹ BULLETIN : Národní protidrogové centrály. Praha, 2008, č. 4, s. 1.

³⁰ ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B. *Drogy vybrané kapitoly*. Praha, 2005, s. 27.

Podněty na zahájení vyšetřování jsou získávané většinou z činnosti operativně-pátracích pracovníků kriminální policie, kteří se touto specializovanou činností zabývají. Operativní práce je nutným předpokladem pro zahájení konkrétních vyšetřovacích úkonů. Vzhledem k velkému rozsahu drogové kriminality a nezájmu zúčastněných osob na odhalení trestné činnosti jsou podněty neúplné, nejasné a nepřesné. Informace získané od konkrétních toxikomanů je zapotřebí velmi důsledně prověřovat, protože většina z nich nemá skutečný zájem ukončit drogovou konzumaci a dobře zná nepsaná pravidla distributorů drog. Při vyšetřování drogové problematiky se musí také pracovat s faktem, že pachatelé jsou součástí konspirované sítě a jen malá část odběratelů je informována o pravé identitě kontaktu. Tito lidé na okraji společnosti volí za cíl svých schůzek většinou málo frekventovaná místa, jakými jsou kůlny, stodoly či sklepy. Podnětem pro zahájení trestního řízení mohou být i orgány celní správy a zdravotnická zařízení (kde je osoba pod vlivem drog ošetřována). Vzhledem k tomu, že místo výroby drog je i v podstatě místem činu, má ohledání místa pro zajištění stop a dalších důkazů zásadní význam. Na místě, kde došlo ke zjištění většího množství drog, probíhá řádná dokumentace (videozáznam, foto, plán). Zjištěné množství látky musí mít přesné označení s hodnotami váhy. Vzoroky, které jsou odesílány na expertizu musí splňovat stejně přísné podmínky evidence. V případě zajištění místa, kde se droga vyráběla, se doporučuje spolupráce se znalcem z oblasti chemické technologie, za jehož přítomnosti se provede ohledání místa činu. Charakteristické pro místo, kde docházelo ke zneužívání drog, je množství volně pohozených injekčních stříkaček, jehel, obvazů a škrtdel. Typické jsou také zvratky na místě ohledání. V případě aplikace těkavých látek zůstávají na místě obaly od ředidel, sáčky z mikrotenu, hadry a další biologický materiál. Nejzávažnější je situace, kdy se na místě činu našla mrtvola. Mrtvá osoba se většinou najde s mikrotenovým sáčkem na hlavě přivázaným ke krku, ve kterém je hadr nasáknutý prchavou látkou. U osob, které zemřely na následek předávkování omamnými látkami, se nachází vpichy s ranami na těle.

4 PRÁVNÍ RÁMEC DROGOVÉ PROBLEMATIKY

„Rozsáhlý společenský jev, jakým abúzus drog ve svých důsledcích je, nastoluje řadu obtížných otázek týkajících se zejména legislativy a morálky ve společnosti. Každá demokratická společnost hledá optimální přístup k drogové problematice tak, aby příliš nezasahovala do svobody a lidských práv jedince a zároveň chránila ostatní před negativními důsledky, které tento jev provázejí. Z tohoto vyplývá i protidrogová

strategie České republiky. Stejně jako ostatní státy se snaží vyvážit přístup represivní s medicínsko-terapeutickým a zefektivnit prevenci.“³¹

Boj s drogami obnáší také vynakládání účelových finančních prostředků jak ze státního rozpočtu, tak i z rozpočtů místních viz příloha I. Tyto finanční prostředky jsou použity na spolufinancování projektů zabezpečujících léčbu, následnou péči o klienta a drogovou prevenci. Jedním z nejdůležitějších nástrojů prevence je program, který je realizován na všech základních a středních školách. Program prevence se specializuje na podporu zdravého životního stylu žáků a studentů. Výše uvedená školní zařízení realizují tento program ve své gesci, případně jej doplňují programem externích subjektů. Školy využívají i možnosti spolupráce s Policií ČR, která nabízí různé typy programů, které se zaměřují na rizikové chování dětí a mladistvých viz obrázek (příloha II.).

Neopomenutelnými institucemi jsou nízkoprahová zařízení, která směřují ke snižování zdravotního rizika spojeného s užíváním drog. Tato zařízení jsou dostupná a poměrně využívaná v každém kraji České republiky viz obrázek (příloha III.). Zanedbatelné nejsou ani náklady spojené s léčbou v ambulantních zdravotnických zařízeních, které mají v průběhu posledních 15 let stoupající tendenci, což je graficky znázorněno v grafu (příloha V.). Jak je patrné z grafu (příloha VI.), jsou nejvíce problematické drogy skupiny opiátů.

Z výroční zprávy Národního monitorovacího střediska pro drogy a protidrogové závislosti České republiky z roku 2007 je zřejmé, že je potřeba drogové problematice věnovat zvýšenou pozornost a to i vzhledem k samotnému faktu, že počty uživatelů drog radikálně neklesají.

4.1 Mezinárodní legislativa

Počátkem osmdesátých let minulého století byl v USA a v západní Evropě boom syntetických drog a amfetaminů, které se začaly vyrábět v severních oblastech Belgie a na území Nizozemí.

Tyto skutečnosti vedly k tomu, že Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (International Narcotic Control Board), který je nezávislým a kontrolním orgánem, jehož úkolem je dohlížet na dodržování úmluv OSN o drogách, navrhl přijmout mezinárodní

³¹ VESELÁ, J. *Některé problémy mládeže na začátku nového tisíciletí*. Pardubice, 2003, s.17.

normu, která měla za úkol regulovat zneužívání chemických látek při nezákoně výrobě omamných a psychotropních látek.³² Touto normou se stala v roce 1988 „Vídeňská úmluva“ proti nedovolenému obchodování s omamnými a psychotropními látkami.

Od počátku 20. století dochází k silicímú úsilí mezinárodního charakteru, směřujícímu k potlačení výroby a obchodu s drogami, a je přijímáno značné množství mezinárodní legislativy.“³³

4.2 Národní legislativa

Výše citovaná Úmluva při OSN byla Českou republikou ratifikována a vstoupila v platnost v roce 1991 a následně byla zapracována do české legislativy. V roce 1998 byl přijat Zákon o návykových látkách č. 167/1998 Sb., který stanovuje pravidla pro výrobu a zacházení nejen s omamnými, psychotropními látkami a jedy ale i s prekurzory a pomocnými látkami. V srpnu 2005 vstupuje v platnost další novelizace zákona č. 167/1998 Sb., která je v souladu s rozhodnutím EU, kdy firmy, které budou chtít dovážet prekurzory ze třetích zemí, budou muset žádat Ministerstvo zdravotnictví a Inspektorát omamných a psychotropních látek o vydání dovozního povolení.

5 PRÁVNÍ ROZBOR

Trestní právo je odvětvím českého práva veřejného. Trestní právo je souhrn právních norem, které chrání zájmy společnosti, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob před jednáním nebezpečnými pro společnost a ústavní zřízení České republiky. *„Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.“*³⁴

5.1 Trestní zákon

Trestní zákon č. 140/1961 Sb., v platném znění, netrestá nadměrné užívání drog, ale fakt, že se toxikomani dopouštějí v souvislosti s drogami společensky nebezpečných činů.

³² Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB) [on-line]. 2007. [cit. 4.9.2009]. Dostupný z WWW: <I:\Drogový Informační Server - Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB).htm>

³³ SVATOŠ, R. Základy kriminologie a prevence kriminality. České Budějovice, 2009. s. 92.

³⁴ Úplné znění usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Dle typu vzájemného vztahu mezi deliktem a zneužíváním drogy lze rozlišit drogové delikty v užším smyslu, drogové delikty v širším smyslu, trestné činy spáchané za účelem získání drogy, trestné činy spáchané pod vlivem drog a trestné činy páchané na toxikomanech.

Mezi delikty v užším smyslu zahrnujeme trestné činy spočívající v nedovoleném zacházení s omamnými a psychotropními látkami. V právní úpravě platné do 31. 12. 2009 se jedná o trestné činy:

§ 187 nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (nedovolené nakládání s drogou pro jiného). Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které je spojeno s nekontrolovaným nakládáním s jedy, omamnými a psychotropními látkami, látkami, které je obsahují, a prekursory nebo jedy. Objektivní stránkou je konání pachatele spočívající ve výrobě, dovozu, průvozu, nabízení, zprostředkování, prodeji, opatřování pro jiného nebo přechovávání pro jiného omamných nebo psychotropních látek, přípravků obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

§ 187a nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (držení drogy pro vlastní potřebu). Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti ohrožení, které je spojeno nekontrolovaným nakládáním s jedy, omamnými a psychotropními látkami. Objektivní stránkou je konání pachatele spočívající v přechovávání omamné nebo psychotropní látky nebo jedu v množství větším než malém bez povolení, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

Geneze vzniku tohoto ustanovení a jeho porovnání s právní úpravou § 30 odst. 1 písm. j) zák. č. 200/1990 Sb. Toto ustanovení bylo do trestního zákona včleněno zákonem č. 112/1998 Sb., a to vzhledem k nutnosti splnit mezinárodní závazky. Tento závazek vznikl přijetím Jednotné úmluvy o omamných látkách (vyhláška č. 47/1965 Sb.), kterou jsou signatáři vázáni povinností postihovat držbu těchto látek a Úmluvy o psychotropních látkách (vyhláška č. 62/1989 Sb.). Důvodem těchto změn je umožnění postihu držení těchto látek v množství větším než malém pro vlastní potřebu. Toto opatření vyplnilo mezeru v zákoně, která značně komplikovala možnost postihu distributorů drog.

Při posuzování faktu, zda došlo k naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu, nebo zda jde o přestupek na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, je nutné pracovat s pojmem množství větší než malé. Za takové množství je třeba dle komentáře trestního zákona považovat množství pro sebe přechovávané omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které vícenásobně převyšuje běžnou dávku průměrného konzumenta (např. u pervitinu desetinásobně). Neméně důležitý je právní názor, že nelze činit rozdíl mezi prvokonzumentem a dlouhodobým narkomanem při posuzování otázky, zda je naplněn tento zákonný znak trestného činu.

Pro naplnění znaku přechovávání u tohoto trestného činu postačí jakýkoliv způsob držení omamné nebo psychotropní látky nebo jedu pro sebe bez povolení. Musí však jít o množství převyšující dávku potřebnou pro držitele (při zohlednění konkrétního stupně jeho závislosti), neboť držení drog v množství jedné dávky potřebné pro konkrétního konzumenta je pouze takzvanou spotřební držbou, přestože jinak jde o množství označované jako větší než malé. Smyslem je tedy nepostihovat konzumaci drog, ale jejich držbu bez povolení. Postihování spotřební držby by zákonitě vedlo ke komplikacím a vytvářelo by další překážku v oblasti léčení drogové závislosti.

Výklad pojmu množství větší než malé je rozhodující pro stanovení spodní hranice trestní odpovědnosti a současně tvoří předěl mezi trestným činem a zmiňovaným přestupkem.

Vzhledem ke skutečnosti, že judikatura řeší, jaké množství je větší než malé, je vlastně přestupek vymezen negativně, neboť se jedná o přechovávání bez povolení v množství, které takto vymezený objem překračuje. Stanovení orientačních množství omamných a psychotropních látek v množství větším než malém řešil závazný pokyn policejního prezidenta č. 39/1998 ze dne 9. prosince 1998, kterým se upravuje postup příslušníků Policie České republiky při odhalování protiprávních jednání souvisejících s toxikomanií, v jehož příloze je přehledná tabulka příslušných množství konkrétních látek.

Dále vydal Nejvyšší státní zástupce pokyn č. 6/2000 Sbírkou pokynů obecné povahy NSZ (1 Spr. 198/2000) ze dne 27.4.2000, jímž se upravují podrobnosti postupu státních zastupitelství při postihu trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů, kde je rovněž uvedena tabulka příslušných množství konkrétních látek.

Později tutéž oblast stejným způsobem upravoval např. závazný pokyn policejního prezidenta č. 86 ze dne 7. září 2006, kterým se upravuje činnost Policie

České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou, a v současnosti závazný pokyn policejného prezidenta č. 55 ze dne 29. května 2009, kterým se upravuje činnost Policie České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou.

Tento pokyn v příloze číslo 1 obsahuje orientační hmotnosti zajištěné látky obsahující návykovou látku jako je heroin, morfin, metadon, kokain, konopí, pryskyřice z konopí, LSD, MDMA a homology, amfetamin, metamfetamin.

Orientační hmotnosti zajištěné látky obsahující návykovou látku

DRUH	HMOTNOST (g) ^{*)}	
	“množství větší než malé”	“větší rozsah”
Heroin	0,15 (asi 5 dávek po 30 mg)	1,5 (asi 50 dávek po 30 mg)
Morfin	0,30 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Methadon	0,30 (asi 10 dávek po 30 mg)	4,5 (asi 150 dávek po 30 mg)
Kokain	0,25 (asi 5 dávek po 50 mg)	5 (asi 100 dávek po 50 mg)
Konopí	15 (asi 10 dávek po 1,5g)	375 (asi 250 dávek po 1,5g)
Pryskyřice z konopí	10 (asi 10 dávek po 1g)	250 (asi 250 dávek po 1g)
LSD	10 tripů (asi 0,0005 g)	120 tripů (asi 0,006 g)
MDMA a homology	10 tablet (800 – 1 000mg)	240 tablet (19 200 – 24 000mg)
Amfetamin	0,50 (asi 10 dávek po 50 mg)	10 (asi 200 dávek po 50 mg)
Metamfetamin	0,5 (asi 10 dávek po 50 mg)	10 (asi 200 dávek po 50 mg)

^{*)} Hmotností zajištěné látky se rozumí celková hmotnost zajištěné látky bez zřetele na obsah návykové látky v ní obsažené a bez obalu, v němž byla zajištěna.

Tab. 2: Orientační hmotnosti zajištěné látky obsahující návykovou látku

Tato množství jsou, jak je z názvu tabulky patrné, orientační, a tudíž nejsou pro soudy závazná. Praxe je však tímto výkladem významně ovlivněna.

Ustanovení § 30 odst. 1 písm. j) zák. č. 200/1990 Sb. umožňuje postih jakékoliv neoprávněné držby omamné či psychotropní látky a to v případech, kdy jde i o malé množství zajištěné látky obsahující návykovou látku. Oproti ustanovení § 187 a tr. zák. je tedy tímto přestupkem postihována i držba množství potřebného pro uživatele drogy

na jednu aplikaci. Vždy však musí jít o neoprávněné přechovávání omamné nebo psychotropní látky pro sebe.

§ 188 nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů (nedovolená nakládání s předmětem způsobitelným k výrobě). Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti ohrožení, které je spojeno nekontrolovaným nakládáním s jedy, omamnými a psychotropními látkami a přípravky, které tyto látky obsahují. Objektivní stránkou je konání pachatele spočívající ve výrobě, opatřování či přechovávání pro sebe či jiného předmětů určených k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

Do skupiny deliktů v širším smyslu patří jednání vedoucí k šíření nealkoholové toxikomanie, tj. svádění, podpora nebo jiné podněcování ke zneužívání návykových látek jiných než alkohol.

§ 188a šíření toxikomanie. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti ohrožení, které je spojeno se zneužíváním návykových látek jiných než alkoholu. Objektivní stránkou je konání pachatele spočívající ve svádění ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo podpoře ve zneužívání takové látky nebo podněcování nebo šíření zneužívání takové látky, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

Do další skupiny trestních činů náleží jednak trestné činy směřující přímo k opatření drogy a dále trestné činy páchané za účelem získávání finančních prostředků k obstarání těchto látek. Jedná se především o majetkové delikty (krádeže, podvody, zpronevěry apod.). Dále se orgány činné v trestním řízení setkávají s toxikomany, kteří se dopouštějí trestné činnosti v opojení vzniklém po požití drog. Velmi často se jedná o trestné činy hrubě narušující občanské soužití – výtržnictví, násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, opilství, trestné činy proti životu a zdraví – ublížení na zdraví, trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti – znásilnění, pohlavní zneužívání, trestné činy proti rodině a mládeži – ohrožování mravní výchovy mládeže. Poslední skupinu tvoří osoby, které nejsou závislé na drogách, ale páchají trestnou činností na toxikomanech. Oběti trestné činnosti jsou tedy samotní toxikomani. Jedná se o trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti – vydírání, útisk, znásilnění,

pohlavní zneužívání, omezování osobní svobody.³⁵

Dostupné údaje za poslední časové období dokazují, že nejrizikovější skupinou jsou děti a mládež do 18 let věku. Na základě výzkumu Vaněčka a Hejdy (2008)³⁶ se potvrzuje domněnka, že počty prvouživatelů drog se v převážné většině rekrutují z věkové skupiny kolem 15 let. Dochází k nárůstu počtu konzumentů drogy nejen v neúplných rodinách s jedním rodičem, ale i v rodinách úplných. Další rizika představují skupiny mládeže tíhnoucí k rasistickým projevům, gamblerství a xenofobii. Dalším problémem je poměrně vlažný a málo měnící se postoj veřejného mínění vůči narůstajícímu tlaku na legalizaci měkkých drog.

Dne 27. ledna 2009 schválil prezident České republiky návrh nového trestního zákoníku, po němž volá justiční praxe již dlouhé roky. V roce 2004 byla Parlamentu ČR předložena revize trestního práva, která skončila nezdarem. Nový kodex pochází z dílny ministerstva spravedlnosti a zásadním způsobem mění a modernizuje trestní právo. Ze zákoníku byly vypuštěny oproti původnímu návrhu některé momenty, které byly předmětem sporů z důvodu absence jednotnosti názoru. Návrh trestního zákoníku nahrazuje doposud platný trestný zákon, který byl přijat v roce 1961 a za dobu své působnosti prošel celkem 47 novelizacemi. Ustanovení, která se týkala drogové kriminality, byla od počátku účinnosti tohoto zákona průběžně novelizována. Velmi výraznými změnami prošel trestní zákoník zejména po roce sametové revoluce 1989. V 90. letech došlo také k otevření státní hranice a následnému rozvoji nelegálního obchodu s drogami. Hlavním autorem kodexu je prof. Pavel Šámal, který ocenil přístup našich zákonodárců, jejichž snahou je také uvést do praxe kodex moderního demokratického státu. Zákon č. 140/1961 Sb. nabyl účinnosti dnem 1. ledna 1962 a jeho platnost končí zrušovacím ustanovením § 420 zákona č. 40/2009 Sb., který je účinný od 1. 1. 2010. Nový zákoník se 420 paragrafy je oproti původnímu zákonu, obsahujícímu 301 paragrafů, obsáhlejší. Zcela zásadní změna je u definice formálního pojetí trestního činu. Dosavadní definice zní, že trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně. V novém trestním zákoníku je trestný čin definován jako protiprávní čin, který zákon za trestný označí a který vykazuje znaky v takovém zákoně uvedené. V návrhu je kladen také velký důraz na zákonné vymezení přesných jednoznačných skutkových podstat. Zcela nové jsou

³⁵ Zákon č. 140/1961 Sb., v platném znění, trestní zákon

³⁶ VANĚČEK, M. HEJDA, J. *Mládež a drogy : Návykové látky*. BULLETIN : Národní protidrogové centrály. 2008, č. 3, s. 53.

kategorie trestných činů, které se dělí na zločiny a přečiny. Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy, ale také trestné činy způsobené úmyslně, na něž se vztahuje trest odnětí svobody s hranicí horní trestní sazby do pěti let. Zločiny budou zbylé trestné činy, které nejsou dle trestního zákona definovány jako přečiny. Mezi úmyslné trestné činy patří zvláště nebezpečné zločiny s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. V případech přečinů budou převažovat zjednodušené formy řízení včetně využití služeb probační a mediační služby.³⁷ Velmi diskutovanou otázkou bylo snížení věkové hranice trestní odpovědnosti, kdy k této změně přispěl i fakt stále narůstajícího brutálního chování dětí ve věku čtrnácti let a jejich vyspělosti. Po mnoha jednáních byla ale věková hranice posunuta zpět na patnáctý rok věku a to zákonem č. 306/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a některé další zákony. Ke změně systematického řazení hlav, dílů, oddílů i jednotlivých ustanovení došlo ve zvláštní části zákona. Zákoník je doplněn o širší výběr alternativních trestů (trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, trest podmíněného odsouzení s dohledem, možnost uložení peněžitého trestu atd.). Výhodou ukládání alternativních trestů jsou ekonomické úspory, kdy odpadnou náklady na výkon trestu odnětí svobody. Zanedbatelné nejsou ani důvody penitenciární, kdy uložением alternativního trestu odpadnou účinky věznění s ohledem na rodinné či pracovní vztahy. Výkon trestu odnětí svobody nezaručuje uhrazení škody pachatelem, proto se zde nabízí i možnost užití trestu alternativního.

Trestné činy obecně nebezpečné se v novém zákoníku nacházejí pod hlavou VII díl 1 – trestné činy obecně ohrožující oproti starému zákoníku, kde byly tyto trestné činy uvedeny pod hlavou IV. Zákon č. 140/1961 Sb. věnuje problematice nedovolené výrobě a držení omamných a psychotropních látek a jedů § 187, § 187a, §188 a šíření toxikomanie § 188a.

V novém zákoně je tato problematika uvedena pod paragrafy:

§ 283 nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti možnému ohrožení, které je spojeno s nekontrolovaným nakládáním s jedy, omamnými a psychotropními látkami, látkami které je obsahují a prekursorů nebo jedů. Objektívni stránkou je konání pachatele spočívající ve výrobě, dovozu, průvozu, nabízení, zprostředkování, prodeji, opatrování pro jiného, nebo přechovávání pro jiného

³⁷ Senátoři schválili nový trestní zákoník + originální příručku k zákonu. *Ejustice*. [on-line].2009. [cit. 11.6.2009]. Dostupný z WWW: < <http://www.ejustice.cz> >

omamných nebo psychotropních látek, přípravků obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

V porovnání s původní právní úpravou § 187 trestního zákona nedošlo u vymezení trestného činu v odstavci 1 k žádné změně. Trestní sazba v rozmezí jeden rok až pět let zůstala zachována. Nově je přiřazen peněžitý trest a propadnutí majetku. V odstavci 2 je zachováno rozpětí trestní sazby dvě léta až deset let. Ustanovení odst. 2 písm. b) které řeší postih recidivujících pachatelů, odst. 2 písm. c) řešící rozsah trestné činnosti, jakož i odst. 2 písm. d) řešící rozsah trestné činnosti ve vztahu k věku osob, pro které je omamná nebo psychotropní látka nebo jed určena. Trestní sazba v odstavci 3 zůstala zachována. Nově je přiřazen trest propadnutí majetku. Ustanovení odst. 3 písm. b), jež postihuje případy, kdy touto činností se pachatel snaží získat pro sebe či jiného značný prospěch. V odstavci 4 došlo ke zvýšení horní hranice trestní sazby z patnácti na osmnáct let a přiřazení trestu propadnutí majetku. Formulace jednotlivých ustanovení nedoznala změn.

§ 284 přechování omamné a psychotropní látky a jedu. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti ohrožení, které je spojeno s nekontrolovaným nakládáním s omamnou látkou konopí, pryskyřicí z konopí nebo psychotropní látkou obsahující tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu. Objektívni stránkou je konání pachatele spočívající v neoprávněném přechovávání pro vlastní potřebu omamné látky konopí, pryskyřice z konopí nebo psychotropní látky obsahující tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu v množství větším než malém bez povolení, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

Ke změnám oproti původní právní úpravě § 187a došlo ve všech odstavcích nové právní úpravy. Odstavec 1 zpřesňuje a zužuje vymezení okruhu látek, jejichž přechovávání pro vlastní potřebu v množství větším než malém je trestné. Dále se rovněž mění formulace horní hranice trestní sazby z původních dvou let na jeden rok. Rovněž se ustoupilo od peněžitého trestu a včleněn byl trest zákazu činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Odstavec 2 je nově koncipován tak, že je pod toto ustanovení podřazeno přechovávání pro vlastní potřebu jiných látek než těch, které jsou uvedeny v odst. 1 v množství větším než malém. Je tak

reagováno na nebezpečnost těchto látek, což je zohledněno i v rozlišení horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody a to až na dvě léta. Obdobně jako u odstavce 1 se včleňuje trest zákazu činnosti nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty. Podobně jako ve staré právní úpravě je uvedeno ustanovení odstavce 3, které postihuje jednání uvedená v člancích 1 a 2 ve větším rozsahu. U tohoto ustanovení došlo ke snížení spodní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody z jednoho roku na šest měsíců. Nová právní úprava nově koncipuje případy, kdy jednání uvedené v odstavcích 1 a 2 bude pácháno ve značném rozsahu.

§ 285 nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti ohrožení, které je spojeno nekontrolovaným pěstováním rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Objektivní stránkou je konání pachatele spočívající v neoprávněném pěstování pro vlastní potřebu, v množství větším než malém, rostliny konopí, houby nebo jiné rostliny obsahující omamné nebo psychotropní látky, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

Tato skutková podstata je formulována nově a postihuje pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku. Toto bude jednoznačně prostředkem k usnadnění trestněprávního postihu tohoto typu protispolečenského jednání. Odstavce 1 až 4 obsahují poměrně širokou škálu trestů, a to od šesti měsíců odnětí svobody v odst. 1 až po pět let v odst. 4. Dále se zde užívá peněžitého trestu nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, a to v závislosti na nebezpečnosti činu pro společnost.

Dne 7. prosince 2009 bylo uveřejněno ve Sbírce zákonů nařízení vlády č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny nebo houby obsahující omamné nebo psychotropní látky a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku. Za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku ve smyslu § 285 trestního zákoníku se považují rostliny a houby uvedené v příloze č. 1 k tomuto nařízení. Jedná se o všechny druhy a odrůdy konopných rostlin, které obsahují více než 0,3 % ze skupiny tetrahydrokanabinolů z celkové hmotnosti rostliny, rostliny obsahující DHM, meskalin a kokainovník pravý. U hub se jedná o látky psilocybin a psilocin.

§ 286 výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti ohrožení, které je spojeno nekontrolovaným nakládáním s prekursory nebo jinými předměty určenými k výrobě omamné nebo psychotropní látky a přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku. Objektivní stránkou je konání pachatele spočívající ve výrobě, opatřování či přechovávání pro sebe či jiného prekursoru nebo jiného předmětu, určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou, psychotropní látku nebo jed, který má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.

V ustanovení odstavce 1 se nově zařazuje oproti původní právní úpravě prekursor. Mění se spodní hranice trestní sazby. Porovnání s původní právní úpravou (§ 188 tr. z.) sazby u trestu odnětí svobody z původního jednoho roku až pět let na „až na pět let“. Zákaz činnosti, jakož i peněžitý trest, zůstávají a propadnutí věci je přeformulováno na „propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty“. Nově je koncipováno ustanovení odst. 2 písm. a), které řeší páchaní trestné činnosti uvedené v odst. 1 jako člen organizované skupiny. Pojem užitý v původní právní úpravě větší rozsah je zde použit ve vztahu k případům, kdy je trestná činnost namířena vůči dítěti a nově je zaveden pojem „značný rozsah“. Rozsah použité trestní sazby u trestu odnětí svobody u odst. 2 zůstal nezměněn.

§ 287 šíření toxikomanie. Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně společnosti a lidí proti ohrožení, které je spojeno se zneužíváním návykových látek jiných než alkoholu. Objektivní stránkou je konání pachatele spočívající ve svádění ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo podpoře ve zneužívání takové látky nebo podněcování nebo šíření zneužívání takové látky, které má za následek ohrožení zájmů chráněných tímto zákonem. Subjekt je obecný. Subjektivní stránka tohoto trestného činu vyžaduje úmysl.³⁸ Hlavní rozdíl mezi současnou a novou právní úpravou trestního činu šíření toxikomanie spočívá v tom, že nová právní úprava akcentuje ochranu dětí ve věku pod patnáct let, což odráží ustanovení § 287 odst. 3) trestního zákoníku se zvýšenou trestní sazbou od dvou do osmi let odnětí svobody.

5.2 Zákon o přestupcích

Další zákonnou úpravou, která řeší drogovou problematiku, je zákon

³⁸ Zákon č. 40/2009 Sb. v platném znění, trestní zákoník

č. 200/1990 Sb., o přestupcích. „*Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*“³⁹ Za přestupek lze uložit sankce: napomenutí, pokutu, zákaz činnosti a propadnutí věci. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi řeší § 30 tohoto zákona. Přestupku se dopustí ten, kdo prodá, podá nebo jinak umožní požití návykové látky osobně mladší 18 let, osobě, o níž lze mít pochybnosti, zda splňuje podmínku věku, nebo osobě, o níž ví, že bude vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost, při níž by mohla ohrozit zdraví lidí nebo poškodit majetek. Na rozdíl od trestního zákoníku, který řeší závažnější formy provinění, může být uložena sankce za neoprávněné přechovávání omamné nebo psychotropní látky i v malém množství. Za přestupek lze uložit dle závažnosti pokutu až 10 000,- Kč.

5.3 Sběrka interních aktů řízení Policejního prezidenta České republiky

Činnost Policie České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou upravuje závazný pokyn číslo 55 policejního prezidenta ze dne 29. května 2009. V tomto pokynu se stanoví jednotný postup Policie České republiky při vyhledávání, odhalování, objasňování, prověřování, vyšetřování a dokumentaci protiprávních jednání souvisejícího s drogovou problematikou.

V závazném pokynu jsou specifikovány úkoly služby kriminální policie a vyšetřování, Národní protidrogové centrály, odborů a oddělení obecné kriminality, oddělení kriminalistické techniky územního odboru služby kriminální policie a vyšetřování krajských a městských ředitelství policie, odborů kriminalistické techniky a expertiz krajských ředitelství policie a Kriminalistického ústavu Praha, služby pořádkové, dopravní a cizinecké policie a integrovaných operačních středisek krajských ředitelství policie.

V čl. 9 je popsán přesný postup policistů při provádění činnosti po linii toxikologie a manipulace se zajištěnými věcnými důkazy. Přílohou výše uvedeného pokynu je tabulka obsahující orientační hmotnosti zajištěné látky obsahující návykovou látku, rozdělená do dvou sloupců rozlišujících „množství větší než malé“ a „větší rozsah“.

*„Hmotnost zajištěné látky se rozumí celková hmotnost zajištěné látky bez zřetele na obsah návykové látky v ní obsažené a bez obalu, v němž byla zajištěna.“*⁴⁰

³⁹ Zákon č. 200/1990 Sb. v platném znění, o přestupcích

⁴⁰ Sběrka interních aktů řízení policejního prezidia České republiky, ročník 2009, částka 64, závazný pokyn č. 55.

6 VÝZKUM

Drogová závislost představuje v současné době celospolečenský problém, jehož řešení hledají různé obory. Těžko napravitelné zdravotní i společenské důsledky nealkoholové toxikomanie vyžadují, aby bylo boji proti tomuto negativnímu jevu věnováno zvýšené úsilí. Velmi často se projevuje vliv nealkoholové toxikomanie na páchaní trestné činnosti mládeže. Tento fakt je způsoben zvyšujícím se počtem osob zneužívajících omamné látky. Drogové delikty lze v širším pojetí chápat jako zneužívání drogy a určitou formu přípravných jednání, jejichž cílem je vytvořit konkrétní podmínky pro nedovolené získávání omamné látky. V užším smyslu představují drogové delikty trestnou činnost spočívající v nedovoleném zacházení s omamnými prostředky a zahrnující poměrně širokou paletu trestných jednání. Trestnou činnost páchanou v souvislosti s nealkoholovou toxikomanií lze rozdělit do dvou základních skupin a to na trestnou činnost páchanou s cílem získat návykovou látku a trestnou činnost páchanou pod vlivem návykové látky. Nealkoholová toxikomanie je vysoce společensky nebezpečný jev, ke kterému se váže i trestná činnost především násilného, mravnostního a majetkového charakteru.

Hlavním smyslem praktické části je provést výzkum, jehož cílem je přispět k většímu porozumění skupině osob, které většinou dlouhodobě a pravidelně konzumují různé druhy drog. Dotazníkovou metodou byli osloveni členové terapeutické skupiny prostřednictvím jejich terapeuta, který se problematice drogové závislosti aktivně věnuje již 12. rokem. Dotazník byl vyplněn anonymně s cílem chránit identitu výše uvedených klientů. Přestože oblast drogové závislosti i drog samotných je poměrně medializované téma, všechny oslovené osoby, které se svými názory, postoji a osobními zkušenostmi podílely na mé bakalářské práci, specifikují pouze jejich pracovní specializaci za účelem ochrany osobních údajů. Jedním z oslovených odborníků je vychovatel Diagnostického ústavu v Homolích, pracoviště Dětský domov se školou Šindlový Dvory. V dětském domově pracuje v pozici odborného vychovatele jedné ze tří rodinných skupin. Velmi důležitým profesionálním odborníkem, který se výrazným způsobem podílel na mé práci a poskytl mi k výzkumu svou terapeutickou skupinu, je psycholog Vězeňské služby České republiky. Vzhledem k tomu, že problematika drogových závislostí a s ní spojená trestná činnost má přímou souvislost s orgány činnými v trestním řízení, oslovila jsem policejního vyšetřovatele Policie České republiky, který mi poskytl svůj názor na tuto oblast jak z profesionálního, tak i osobního pohledu. Další neméně důležitou osobou, která

svými názory a radami přispěla k vypracování praktické části této práce, je lékařka psychiatrického oddělení zaměřeného na léčbu alkoholových a nealkoholových závislostí Nemocnice a.s. České Budějovice s předchozím lékařským působením v psychiatrické léčebně v Opařanech. Níže uvedené otázky byly diskutovány se členy odborné veřejnosti, kteří, jak je z výčtu patrné, se zaměřují na různě drogově situované osoby a vývojová stádia závislostí. Jejich názor vždy uvádí každou respondentovi položenou otázku. Díky tomuto způsobu výzkumu dochází také ke komparaci názorů odborníků a skutečného stavu věci.

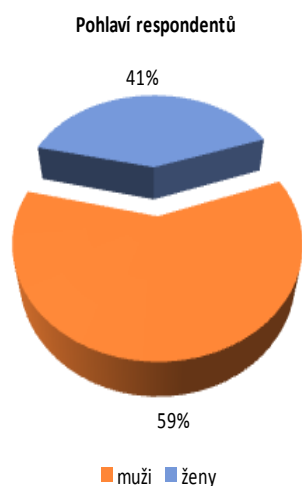
Na začátku praktické části jsem si stanovila dvě hypotézy, které budou pozdějším výzkumem buď potvrzeny nebo vyvráceny.

- 1) Předpokládám, že většina drogově závislých pochází z neúplných rodin.
- 2) Myslím si, že motivací k užívání drog je hlavně neschopnost řešit problémy.

Sběr dat probíhal na přelomu roku 2009 a 2010, kdy bylo osloveno 32 respondentů, kteří byli ochotni dotazník anonymně vyplnit. Dotazování z nabízených možností označili pouze jednu převažující, pokud dotazník nabízel více variant. Každý odstavec uvádí otázka, která byla respondentům položena v dotazníku, včetně komentáře odborníků a následného grafického znázornění výsledku výzkumu.

Dle názoru všech zúčastněných odborníků je mužská populace ohroženější vznikem drogové závislosti než ženy. Ženy jsou již po staletí především matkami a ochránitelkami rodinného krbu. K této roli jsou dívky a ženy vedeny většinou již od raného dětství, tudíž jsou díky těmto povinnostem v budoucnu více časově omezeny a vytíženy. Z tohoto důvodu mají méně příležitostí ke sdružování v různých společenstvích. Na rozdíl od mužů touží méně po nových zážitcích a nemají oproti mužům tak silnou potřebu identifikace k určité skupině. Společenská komunita může mít jak kladný vliv na osobu, například formou sportovních aktivit, tak i zápornou, kdy člověk vyhledává sympatizující osoby z důvodu posílení vlastního sebevědomí a přiřazení se k určitému názorovému uskupení.

Prvním kritériem bylo pohlaví oslovených respondentů. Tento stav byl na dotazníku uveden v horní části, kde respondenti zaškrtili buď alternativu muž nebo žena. Muži byli zastoupeni počtem 19 a ženy počtem 13.

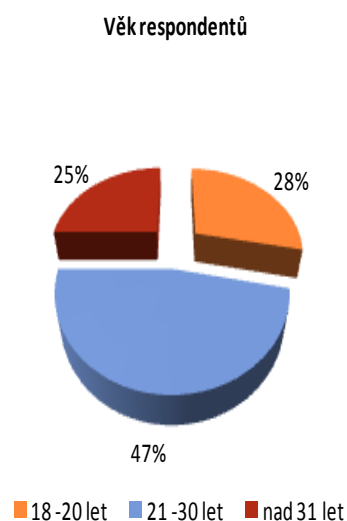
Graf 1: pohlaví respondentů

Pohlaví	Počet
muži	19
ženy	13

Tab. 3: pohlaví respondentů

1) Kolik Vám je let?

Nejohroženější skupinou jsou mladiství a mladí dospělí do věku cca 30 let z důvodu absence strachu a touhy zažít všechny dostupné formy zážitků, které v současné době společnost nabízí. Velmi velký důraz je z hlediska pedagogického pohledu odborné veřejnosti kladen na prevenci a to již u dětí předškolního věku. Problematika drog by dle názoru pedagoga měla být součástí školních osnov a vyučovat se povinně na základních a středních školách.

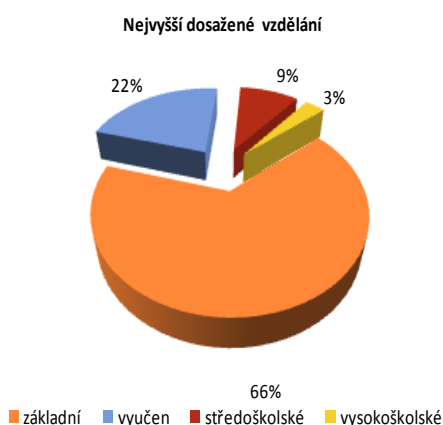
Graf 2: Věk respondentů

Věk	Počet
18 -20 let	9
21 -30 let	15
nad 31 let	8

Tab. 4: Věk respondentů

2) Jaké máte dosažené vzdělání?

Velká většina drogově závislých má základní vzdělání. Důvodem je ztráta motivace dokončit základní školu, odborné učiliště nebo školu střední. Zcela ojedinělými případy jsou drogově závislí vysokoškolsky vzdělaní lidé. Ale i přes tato fakta vyplývá z dlouhodobé psychiatrické praxe, že úroveň dosaženého vzdělání není při vzniku drogové závislosti zásadně rozhodujícím faktorem.

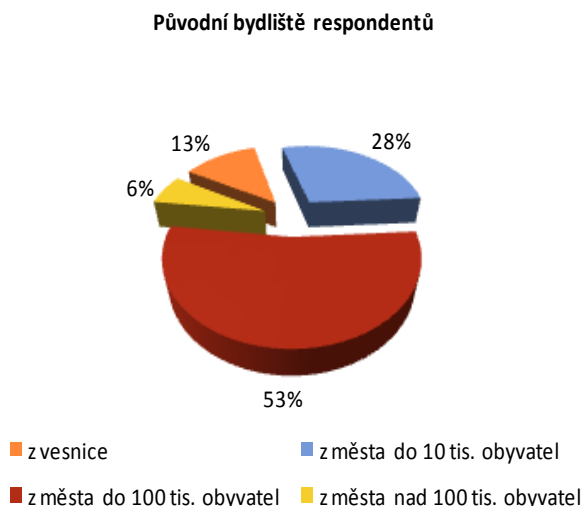
Dosažené vzdělání	Počet
základní	21
vyučen	7
středoškolské	3
vysokoškolské	1

Graf 3: Dosažené vzdělání

Tab. 5: Dosažené vzdělání

3) Odkud pocházíte?

Odborná veřejnost zastává názor, že větší město poskytuje drogově závislým lidem anonymitu a mají větší možnosti a příležitosti k navázání kontaktu s distribuční drogovou sítí. Na teritoriu Českých Budějovic se nacházejí kromě místních drogově závislých také narkomani, kteří pocházejí z Prahy, Ostravy a Plzně.

Původní bydliště	Počet
z vesnice	4
z města do 10 tis. obyvatel	9
z města do 100 tis. obyvatel	17
z města nad 100 tis. obyvatel	2

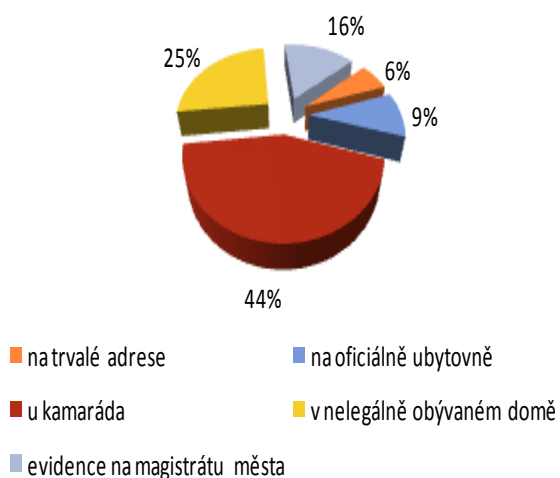
Graf 4: Bydliště respondentů

Tab. 6: Bydliště respondentů

4) Kde v současné době bydlíte?

Drogově závislé osoby potřebují ke svému způsobu života společnost stejně smýšlejících lidí, kteří mají stejnou životní potřebu, a proto vyhledávají život v partě nebo v nelegálně obývaných domech. Velké množství drogově závislých má nahlášené bydliště na magistrátech měst. Společné bydlení uživatelům drog také nabízí pocit sdílení radosti v drogovém rauši. Životu v původní rodině se spíše vyhýbají z důvodu pocitu viny a neschopnosti řešit postupně vznikající problémy. Důvodem vytěsnění z původní rodiny je také páchaní trestné činnosti na vlastních členech domácnosti. Velká většina těchto osob žije u kamarádů, v nelegálně obývaném domě nebo na oficiální ubytovně.

Současné bydliště respondentů

Současné bydliště	Počet
na trvalé adrese	2
na oficiálně ubytovně	3
u kamaráda	14
v nelegálně obývaném domě	8
evidence na magistrátu města	5

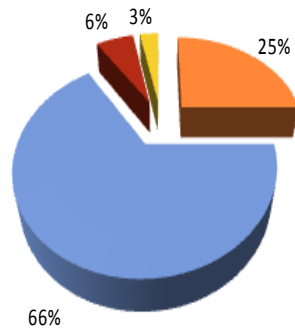
Graf 5: Současné bydliště respondentů

Tab. 7: Současné bydliště respondentů

5) Pocházíte z:

Stejně jako laická veřejnost přikládá rodině a rodinnému zázemí velký význam i veřejnost odborná. Rodina je základním stavebním kamenem každého člověka a není důležité, zda na partnerský svazek rodičů existuje oficiální potvrzení úřadů. Nejdůležitější je fungující vztah mezi rodiči a dětmi i přes fakt, že jeden z rodičů není rodičem biologickým nebo jsou rodiče rozvedeni, ale nadále každý plní svou funkci v rámci rodičovské péče o dítě. Každý si přeje rodinu, která mu poskytne bezpečné rodinné zázemí.

Původní rodina respondenta

úplná rodina ■ rodiče jsou rozvedeni ■ jeden z rodičů je nevlastní ■ jiné

Graf 6: Původní rodina respondenta

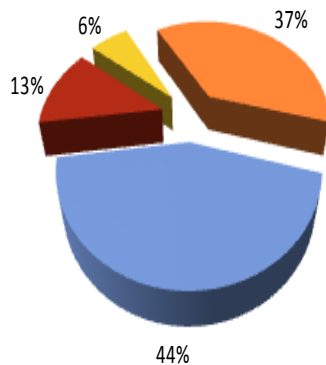
Původní rodina respondenta	Počet
úplná rodina	8
rodiče jsou rozvedeni	21
jeden z rodičů je nevlastní	2
jiné	1

Tab. 8: Původní rodina respondenta

6) V případě vážných problémů můžete hledat oporu ve své původní rodině?

Snahu o řešení problémů s drogovou závislostí vnímá primární rodina většinou velmi intenzivně a participuje na jejich konkrétních řešeních a to především ve fázi psychiatrické léčby. Matky většinou i přes odpor zbytku rodiny své drogově závislé děti podporují tajně formou finančních dotací s cílem svému dítěti pomoci jakýmkoli způsobem a za každou cenu. Drogově závislí se domnívají, že v případě vážných problémů neví, zda by zkusili kontaktovat svou rodinu a požádali ji o pomoc, protože hlavní podmínkou rodiny při návratu do rodinného prostředí je většinou prokazatelná abstinence drogy.

Podpora původní rodiny

ano, mohu kdykoliv ■ ano, ale po abstinenci drog
 neví, zkusil bych to ■ ne, v žádném případě

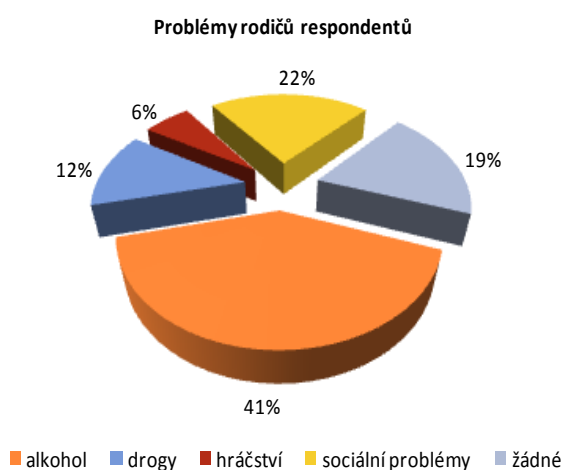
Graf 7: Podpora původní rodiny

Podpora původní rodiny	Počet
ano, mohu kdykoliv	12
ano, ale po abstinenci drog	14
nevím, zkusil bych to	4
ne, v žádném případě	2

Tab. 9: Podpora původní rodiny

7) Měli rodiče problémy s:

Problémem současné doby je stále se zvyšující procento nezaměstnanosti a nárůst sociálně slabých rodin. Rodiče pod tíhou finančních potřeb rodiny jsou nuceni zastat kromě hlavního pracovního poměru i případnou brigádu, aby si udrželi určitý životní standard. Děti se ocitají v těchto rodinách na vedlejší koleji a dochází k narušení vývoje komunikačních a sociálních dovedností. Každé dítě do jisté míry kopíruje svého rodiče a jeho životní styl si vezme za svůj vlastní. Pokud mu nejsou vštěpena základní pravidla správného chování v domácím prostředí, mělo by tuto funkci suplovat školní zařízení, aby došlo u tohoto člověka ke komparaci dvou pohledů na danou problematiku.

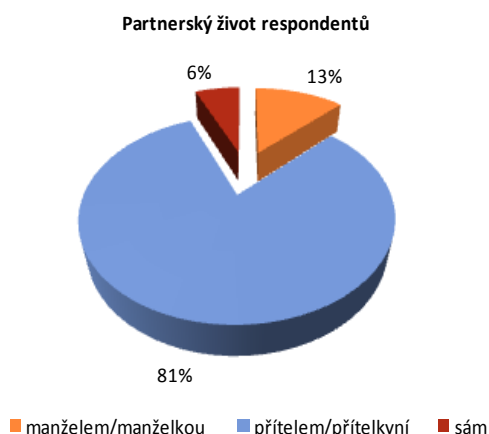
Graf 8: Problémy rodičů respondentů

Problémy rodičů respondentů	Počet
alkohol	13
drogy	4
hráčství	2
sociální problémy	7
žádné	6

Tab. 10: Problémy rodičů respondentů

8) Žijete v partnerském vztahu s:

Vzhledem k nutnosti přežití v tomto specifickém drogovém světě je pro každého závislého nutná existence společnosti jemu stejně smýšlejících osob.

Graf 9: Partnerský život respondentů

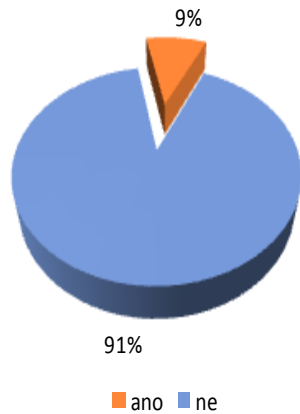
Žijete v partnerském vztahu s	Počet
manželem/manželkou	4
přítelem/přítelkyní	26
sám	2

Tab. 11: Partnerský život respondentů

9) Jste v současné době v pracovním poměru?

Drogově závislé osoby mají zdravotní problémy, nejsou schopné dodržovat nastavený pracovní řád a v nespolední řadě nemají o řádné zaměstnání zájem z důvodu méně pracných způsobů obživy. Z důvodu jejich nespolehlivosti o ně zejména nemá zájem jejich zaměstnavatel, a proto přicházejí o práci.

Řádný pracovní poměr respondentů

Pracujete?	Počet
ano	3
ne	29

Graf 10: Pracovní poměr respondentů

Tab. 12: Pracovní poměr respondentů

10) Pokud jste nezaměstnaný, jak dlouho?

Drogově závislé osoby nemají většinou zájem o řádný pracovní poměr. Přijatelným způsobem je práce formou brigády na černo, která jim poskytuje klouzavý pracovní režim. Charakteristickou vlastností drogově závislých osob je nespolehlivost, což se vylučuje s každou zodpovědnou pracovní pozicí.

Nezaměstnanost respondentů v čase

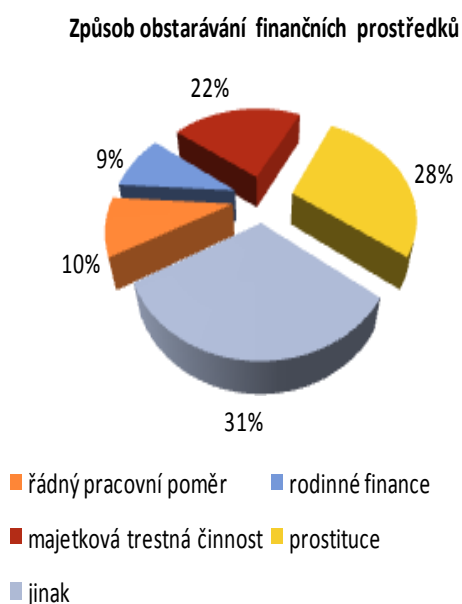
Jak dlouho jste nezaměstnaný?	Počet
krátce do 1 roku	2
déle než 1 rok	27

Graf 11: Nezaměstnanost respondentů

Tab. 13: Nezaměstnanost respondentů

11) Jakým způsobem si obstaráváte finanční prostředky na nákup drog?

Nejschůdnějším způsobem, který je rozšířený v centru jihočeské metropole, je somrování malých finančních částek od kolemjdoucích. Mnohdy jsou prosby o malý finanční obnos opředeny lží o jejich špatném zdravotním stavu, nákupu základních potravin, hygienických potřeb nebo starostí o psa, kterého mají s sebou. K vyžebření jakéhokoli finančního obnosu jsou drogově závislí ochotni použít vše, co vzbuzuje soucit, jenž kolemjdoucí přesvědčí k obdarování žadatele.

Graf 12: Způsob obstarávání fin. prostředků

Způsob obstarávání fin.prost.	Počet
řádný pracovní poměr	3
rodinné finance	3
majetková trestná činnost	7
prostituce	9
jinak	10

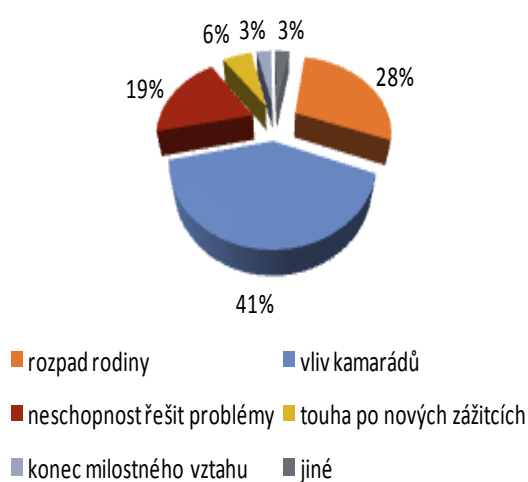
Tab. 14: Způsob obstarávání fin. prostředků

12) Kdo nebo co bylo podle Vás motivací k užívání drog?

Odborná veřejnost se domnívá, že jde o závislé chování s vazbou na psychosociální nezralost jedince s určitými poruchami osobnosti.

Důvodem je také nízké sebehodnocení své osoby a touha po identifikaci s určitou skupinou. Zejména ženy inklinují k rezignaci na život, sebeobviňování a k únikovým tendencím, které jim drogy nabízejí.

Motivace k užívání drog dle respondentů

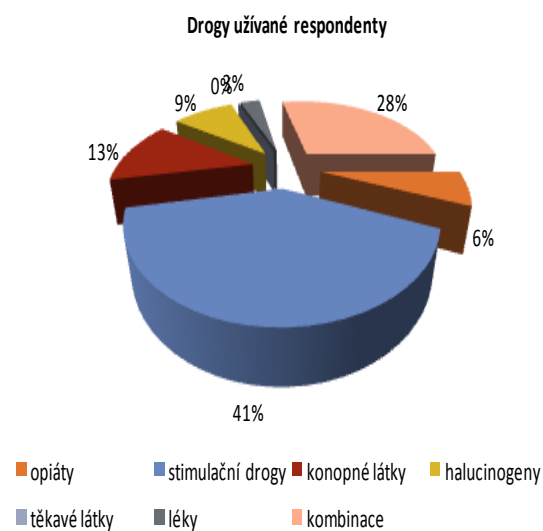
Graf 13: Prapůvodce užívání drog

Motivace k užívání drog	Počet
rozpad rodiny	9
vliv kamarádů	13
neschopnost řešit problémy	6
touha po nových zážitcích	2
konec milostného vztahu	1
jiné	1

Tab. 15: Prapůvodce užívání drog

13) Jakou drogu v současné době užíváte?

Závažným problémem současných dnů je pervitin z důvodu výrobní finanční dostupnosti a rozvětvené distribuční sítě. Velmi často jsou užívána sedativa z důvodu potlačení abstinenčních příznaků nebo se využívá kombinace s ostatními typy drog.

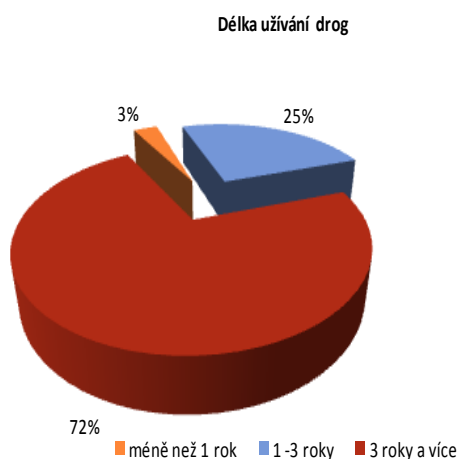
Graf 14: Drogy užívané respondenty

Užívané drogy respondenty	Počet
opiáty	2
stimulační drogy	13
konopné látky	4
halucinogeny	3
těkavé látky	0
léky	1
kombinace	9

Tab. 16: Drogy užívané respondenty

14) Jak dlouho již drogy užíváte?

Uživatelé drog jsou ve většině případů dlouhodobě drogově závislí.

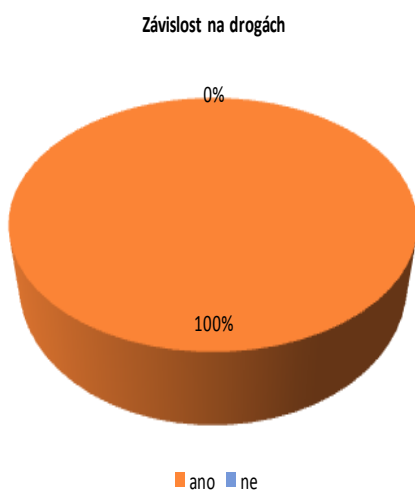
Graf 15: Délka užívání drog

Délka užívání drog	Počet
méně než 1 rok	1
1 -3 roky	8
3 roky a více	23

Tab. 17: Délka užívání drog

15) Považujete se za závislého na drogách?

V popředí každé závislosti je bagatelizace a iracionalizace problému. Narkomani si svůj stav uvědomují až ve fázi, kdy nejsou schopni bez odborné pomoci tento problém vyřešit. Mnohdy si dlouhodobě drogově závislí svou závislost uvědomí, ale již nemají zájem o řešení tohoto problému.

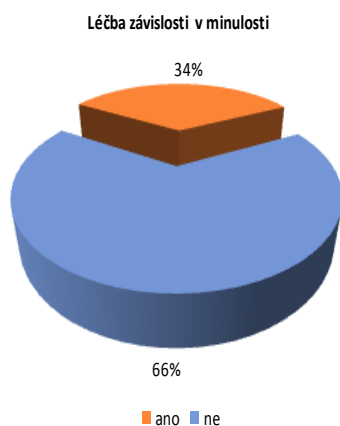
Graf 16: Závislost na drogách

Závislost na drogách	Počet
ano	32
ne	0

Tab. 18: Závislost na drogách

16) Pokusil jste se v minulosti o léčbu z drogové závislosti?

V průběhu života se většina z narkomanů pokusí o léčbu, ale úspěšnost je přibližně 20 – 25 %. Zástupce pedagogické odborné veřejnosti vidí částečné řešení v úpravě trestního zákoníku a to tím způsobem, že by drogově závislá osoba neměla možnost pod tíhou určité sankce léčbu odmítnout. Zcela by ze současné právní úpravy vypustil institut přerušování léčby. U každé drogy by detoxikační léčba měla být stanovena individuálně s přihlédnutím k typu drogy.

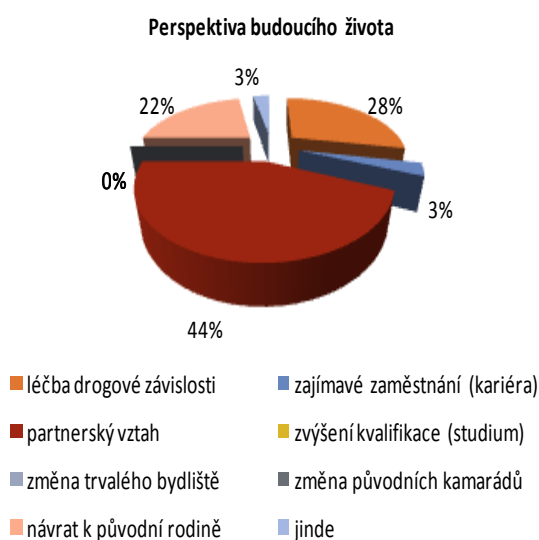
Graf 17: Léčba závislosti v minulosti

Léčba závislosti v minulosti	Počet
ano	11
ne	21

Tab.19: Léčba závislosti na drogách

17) V čem spatřujete svou perspektivu do budoucna?

Vzhledem k faktu, že tito lidé žijí ze dne na den a budoucnost si nepřipouštějí, je poměrně složité nalézt motivaci pro změnu dosavadního způsobu života.

Graf 18: Perspektiva budoucího života

Perspektiva budoucího života	Počet
léčba drogové závislosti	9
zajímavé zaměstnání (kariéra)	1
partnerský vztah	14
zvýšení kvalifikace (studium)	0
změna trvalého bydliště	0
změna původních kamarádů	0
návrat k původní rodině	7
jinde	1

Tab. 20: Perspektiva budoucího života

Nejvíce drogami ohroženou skupinou jsou mladí lidé do cca 30 let věku. Vzhledem k charakteru role ženy, která je především matkou a stabilizačním prvkem rodiny, inklinují k drogové závislosti více osoby mužského pohlaví. Převážná většina drogově závislých dosahuje pouze základního vzdělání z důvodu ztráty motivace ke studiu. Více než polovina drogově závislých žije ve velkém městě, které jim poskytuje anonymitu a možnost kontaktovat distribuční drogovou síť za účelem získání omamných a psychotropních látek. Narkomani žijí z převážné části u kamarádů nebo v nelegálně obývaném domě z důvodu sdílení podobného způsobu života. Fungující rodina je základem spokojeného života, což potvrzuje fakt, že více než tři čtvrtiny drogově závislých pochází z neúplných a problematických rodin. V případě problémů, osob závislých na drogách, podmiňují členové rodiny, při jejich participaci na řešení vzniklého problému, prokazatelnou abstinence drog. I přes určité počáteční rozčarování rodinných příslušníků jsou blízcí ochotni drogově závislému podat pomocnou ruku. Mezi problémy, se kterými se potýkali nebo potýkají rodiče dotazovaných patří hlavně alkohol, drogy a problémy sociálního charakteru. Drogově závislé osoby z velké části sdílejí svůj soukromý život s partnerem či partnerkou. Vzhledem k faktu, že se závislé osoby potýkají s řadou zdravotních obtíží a nezodpovědným přístupem k plnění svých povinností, dávají z pochopitelných důvodů zaměstnavatelé přednost osobám bez handicapu tohoto druhu. Tato skutečnost podmiňuje fakt, že závislí si obstarávají finanční prostředky majetkovou trestnou činností, prostitucí, žebráním atd. Jako prapůvodce užívání drog označují dotazovaní vliv party a neuspořádané rodinné vztahy. Nejvíce užívanou látkou jsou stimulační drogy, kombinace v danou chvíli dostupných drog a velmi populární látky konopné. Všichni dotazovaní respondenti si svou závislost, která je dlouhodobou záležitostí, uvědomují a snaží se prostřednictvím svého terapeuta tento problém řešit. Svou perspektivu spatřují v partnerském vztahu, úplné abstinenci drog a návratu k původní rodině.

Hypotéza číslo 1 se na základě mého výzkumu potvrdila z praktického průzkumu, jehož závěry odpovídají i názoru odborné veřejnosti. Z tohoto důvodu se domnívám, že by se všichni rodiče měli snažit o vytvoření stabilní rodiny, která poskytuje dětem dobrý start do života.

Hypotéza číslo 2 se nepotvrdila. Z výzkumu vyplývá, že největším problémem u mladého člověka je vliv kamarádů a touha po identifikaci k určité skupině osob.

ZÁVĚR

Na počátku bakalářské práce jsem si položila několik zásadních otázek, na které jsem se snažila nalézt odpovědi. Vzhledem k závažnosti drogové problematiky, individuálnímu pohledu a chování drogově závislého jedince, nelze nalézt na všechny otázky zcela jednoznačné odpovědi. Každý z nás jsme originálním souborem fyzických a duševních vlastností s jedinečným prožíváním všech událostí, které nás během našeho života potkají. Někdy prožité negativní zážitky posílí naše odhodlání věci změnit a postavit se jim, nebo naopak způsobí ztrátu našeho sebevědomí a chuti s nepříjemnými stránkami života bojovat.

Drogová závislost je cesta nikam. Drogy jsou omamné látky ohrožující život člověka a každá droga je svým způsobem jed, který ohrožuje naše fyzické i duševní zdraví. Drogy jsou od pradávna součástí lidské společnosti, která se neustále vyvíjí, vznikají složité mezilidské vztahy, čímž se stává společnost zranitelnější. Drogová závislost je svým způsobem hrozbou současnosti z důvodů vykazujících známky sociálně patologického jevu. Cílem bakalářské práce bylo seznámení se základními typy drog, psychologickou stránkou věci, mezinárodní i národní právní úpravou. Výzkumem jsem zjistila, že nelze jednoznačně pojmenovat příčiny, které vedou ke vzniku drogové závislosti. Tak jako každý z nás je jedinečnou osobností, tak i důvody k užívání drog jsou u každého individuální.

Ač mnohokrát vyslovená fráze, že rodina je základem života, může mnohým znít lacině, tak v ní spatřuji velké moudro. Kvalitní a láskyplné rodinné zázemí nám vytváří dobrý odrazový můstek do vlastního života. Neméně podstatný je i pocit, že se můžeme na rodinu vždy se vším obrátit a poprosit o radu či pomoc. Tento fakt považuji za důležité vštípit obzvláště dětem a mladistvým. Ze stran rodičů je dobré s dětmi komunikovat, prožívat jejich každodenní trápení a starosti i přes shon a vlastní nabitý denní program. Důležité je také aktivní trávení času rodičů a dětí, a to jak sportovními aktivitami, uměleckou nebo kulturní činností s cílem zabránit bezcílnému poflakování a sdružování se zejména v sídlištních partách.

Po prostudování části této velmi obsáhlé drogové problematiky spatřuji mimořádný význam také v prevenci. Mladí lidé si mnohdy důsledky svých rozhodnutí neuvědomují možná i z toho důvodu, že nemají dostatečné množství informací. Myslím si, že by prevence měla být součástí předškolní výchovy dětí a měla být zařazena do rozvrhů základních a středních škol jako součást školní výuky. Vždyť opakování je matka moudrosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. BAUDELAIRE, Ch., *Báseň o hašiši*. Přel. J. Hart. 2. vyd. Praha : Volvox Globator, 1993. 60 s. ISBN 80-85769-12-3.
2. ČÍRTKOVÁ, L., *Policejní psychologie*. 4. vyd. Praha : Portál, 2004. 272 s. ISBN 80-7178-931-3.
3. DAVENPORT-HINES, R. *Honba za zapomněním : Světové dějiny narkotik 1500 - 2000* . Přel. J.Kočová. 1. vyd. Praha : BB/art, 2004. 503 s. ISBN 80-7341-202-0.
4. ESCOHOTADO, A., *Stručné dějiny drog*. Přel. L. Janda. 1. vyd. Praha : Volvox, 2003, 173 s. ISBN 80-7207-512-8.
5. JURÁKOVÁ, I., *Trestněprávní postih toxikomanů*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita v Brně, 1999. 176 s. ISBN 80-210-2234-4.
6. POPOV, P., *Přehled drog a jejich účinků*. 1. vyd. Praha : Národní centrum podpory zdraví Praha. 14. s. ISBN 80-7071-013-6.
7. PRESL, J., *Drogová závislost – Může být ohroženo i Vaše dítě?* 2. vyd. Praha : Maxdorf, 1995. 87 s. ISBN 80-858000-25-X.
8. SCHULTES, E.R., HOFMANN, A. *Rostliny bohů*. Přel. M. Šinar. 1.vyd. Praha : Volvox Globator, 1996. 192 s. ISBN 80-7207-007-X.
9. SVATOŠ, R. *Základy kriminologie a prevence kriminality*. České Budějovice : VŠERS, 2009. 118 s. ISBN 978-80-86708-81-2.
10. ŠTABLOVÁ, R., BREJCHA, B., *Drogy vybrané kapitoly*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie České republiky, 2005. 115 s. ISBN 80-7251-186-6.
11. VESELÁ, J., *Některé problémy mládeže na začátku nového tisíciletí*. 1. vyd. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2003. 117 s. ISBN-80-7194-558-7.
12. *Obchodování s drogami v Evropě*. Přel. agentura Artlingua, 1. vyd. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 1997. 96 s. ISBN 80-86008-41-X.
13. Zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších zákonů, trestní zákon
14. Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších zákonů, trestní zákoník

15. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
16. Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
17. Sbírnka interních aktů řízení policejního prezidia České republiky, ročník 2009, částka 64, závazný pokyn policejního prezidenta č. 55 ze dne 29.5.2009, kterým se upravuje činnost Policie České republiky v souvislosti s drogovou kriminalitou

Odborné časopisy

1. JUSTINOVÁ, J. Vliv drog na sexualitu. *Psychologie dnes*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. s. 40-42. ISSN 1212-9607.
2. VANĚČEK, M. Konopí – Cannabisl. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 2000. č. 1. s. 34-45. ISSN 1211-8834.
3. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 2000. č. 4. s. 5-8. ISSN 1211-8834.
4. VANĚČEK, M. Extáze. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 1997. č. 1. s. 12-15. ISSN 1211-8834.
5. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 2008. č. 4. ISSN 1211-8834. s. 1 – komorous (číslo 4)
6. VANĚČEK, M. HEJDA, J. Mládež a drogy : Návykové látky. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 2008. č. 3. ISSN 1211-8834. s. 53
7. VANĚČEK, M. Mochomůrka : Houba nesmrtnosti. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 1996. č. 4. s. 16-17. ISSN 1211-8834.
8. MATOUŠ, J. Kouzelné houby. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 1996. č. 2. s. 15-17. ISSN 1211-8834.
9. VALÍČEK, P. HORÁK, V. Kat. *BULLETIN : Národní protidrogové centrály*. 1. vyd. Praha : Policie ČR, 1996. č. 1. s. 14-18. ISSN 1211-8834.

10. DRÁBEK, M. Stručný návod k výchově narkomana. *Psychologie dnes*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. ISSN 1212-9607.
11. NEŠPOR, K. *Návykové látky – romantické období končí*. 2. vyd. Praha : Sportpropag, 1996. 48 s. Vydáno pro sdružení Rodiče proti drogám.
12. BLAŽEJOVSKÝ, M., TOMÍČEK P., ROMAN M. *Metamfetamin & Cannabis*. Metodická příručka SKPV TOXI. 1. vyd. Praha : Národní protidrogová centrála & Kriminologický ústav Praha, 2008. 45 s.

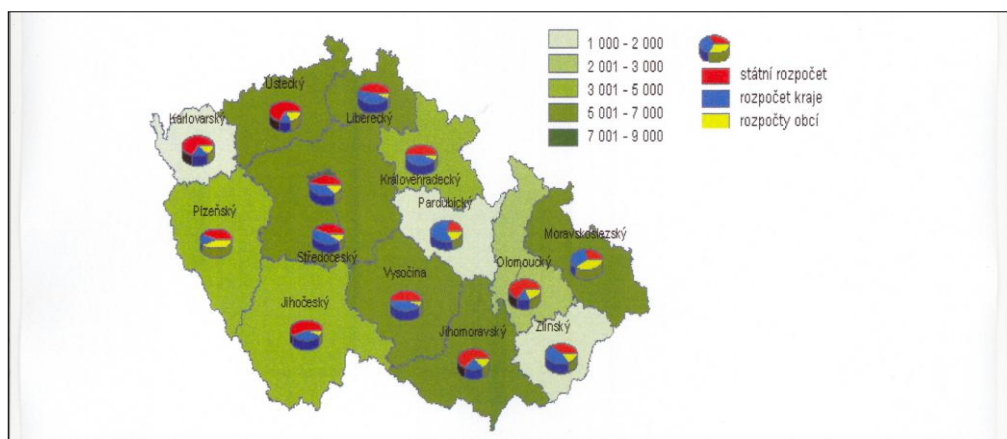
Elektronické zdroje

1. *Mezinárodní výbor pro kontrolu drog (INCB)* [on-line]. 2007. [cit. 4.9.2009]. Dostupný z WWW: <[I:\Drogový Informační Server - Mezinárodní výbor pro kontrolu drog \(INCB\).htm](#)>
2. CHALUPOVÁ, R. *Drogové závislosti* [online]. 2003 [cit. 23. června 2009]. Server Krajského ředitelství Policie Jihočeského kraje. Dostupný z intranet WWW: <<http://www.ks.jc/ostodd/psycho/drogy.htm>>
3. Drop IN [on-line]. 2009. [cit. 24.7.2009]. Dostupný z WWW: <<http://dropin.cz/odrogach.shtml?x=165237>>
4. *Drogová poradna Občanské sdružení Sananim* [on-line]. 2008 [cit. 28.10.2008]. Dostupný z WWW: <<http://www.drogovaporadna.cz/rubrika.php?rubrika=1>>
Nedroguj [on-line]. 2008. [cit. 28.10.2008]. Dostupný z WWW: <<http://nedroguj.blog.cz/0706/kodein>>
5. *Sociální a zdravotní služby pro uživatele drog*. [on-line]. 2009. [cit. 4.9.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.laxus.cz/index.php?page=priloha-k-zavaznemu-pokynu-policejniho-prezidenta-c-391998>>
6. Senátoři schválili nový trestní zákoník + originální příručku k zákonu. *Ejustice*. [on-line].2009. [cit. 11.6.2009]. Dostupný z WWW: <<http://www.ejustice.cz>>

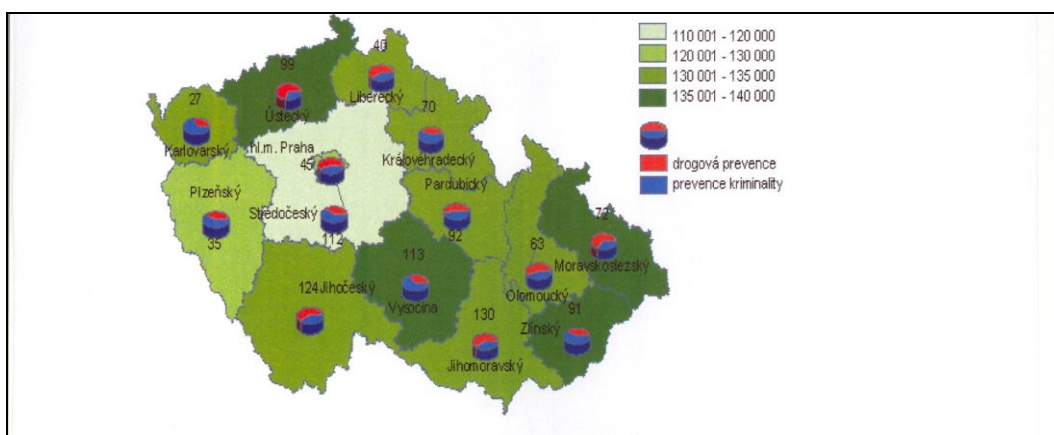
SEZNAM PŘÍLOH

- I. Výdaje na protidrogovou politiku ze státního rozpočtu a místních rozpočtů v krajích ČR v roce 2007 v tis. Kč na 100 tis. obyvatel (Výroční zpráva v České republice v roce 2007 – Národní monitorovací středisko pro drogy a protidrogové závislosti)
- II. Výše dotací na preventivní programy v jednotlivých krajích v Kč na 100 tis. obyvatel (Výroční zpráva v České republice v roce 2007 – Národní monitorovací středisko pro drogy a protidrogové závislosti)
- III. Nízkoprahová zařízení v ČR v roce 2007 - Národní monitorovací středisko pro drogy a protidrogové závislosti (Výroční zpráva v České republice v roce 2007 – Národní monitorovací středisko pro drogy a protidrogové závislosti)
- IV. Celoživotní prevalence zkušeností respondentů s užitím jakékoli nelegální drogy podle věkových skupin v roce 1996 - 2006 v % (Výroční zpráva v České republice v roce 2007 – Národní monitorovací středisko pro drogy a protidrogové závislosti)
- V. Vývoj počtu uživatelů drog léčených v ambulantních zdravotnických zařízeních v roce 1993 - 2007 (Výroční zpráva v České republice v roce 2007 – Národní monitorovací středisko pro drogy a protidrogové závislosti)
- VI. Vývoj počtu uživatelů léčených v ambulantních zdravotnických zařízeních podle vybraných druhů drog (Výroční zpráva v České republice v roce 2007 – Národní monitorovací středisko pro drogy a protidrogové závislosti)
- VII. Dotazník – Průzkum příčin vzniku drogové závislosti

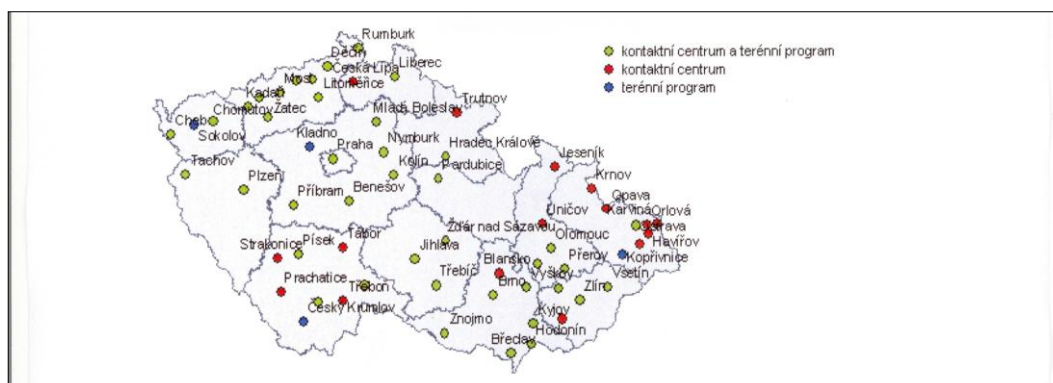
Příloha I.: Výdaje na protidrogovou politiku ze státního rozpočtu a místních rozpočtů v krajích ČR v roce 2007 v tis. Kč na 100 tis. obyvatel

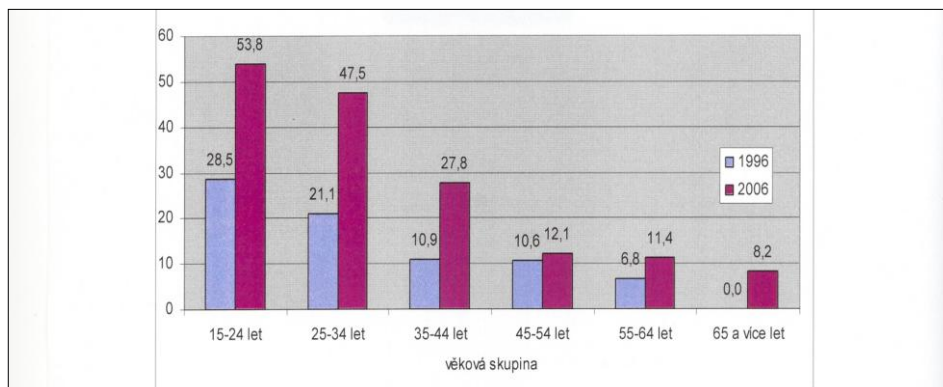
Příloha II.: Výše dotací na preventivní programy v jednotlivých krajích v Kč na 100 tis. obyvatel

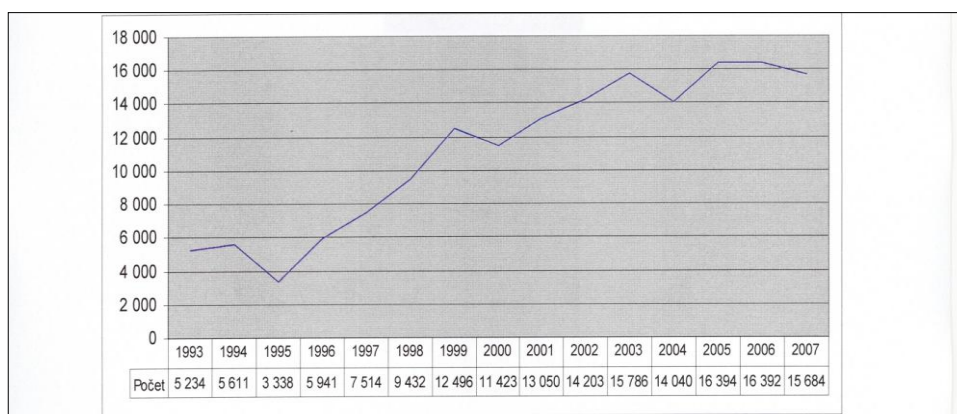
Příloha III.: Nízkoprahová zařízení v ČR v roce 2007

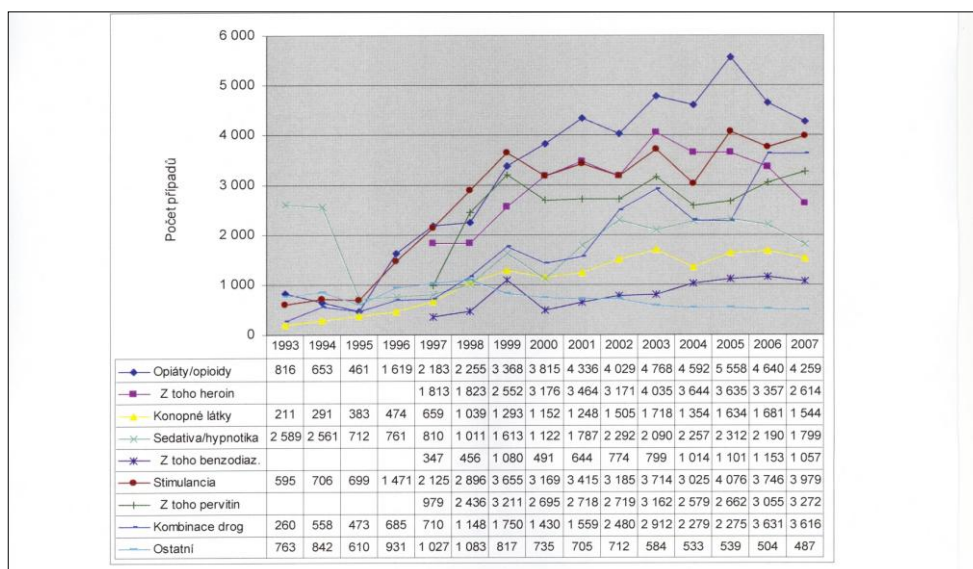
Příloha IV.: Celoživotní prevalence zkušeností respondentů s užitím jakékoli nelegální drogy podle věkových skupin v roce 1996 - 2006 v %

Příloha V.: Vývoj počtu uživatelů drog léčených v ambulantních zdravotnických zařízeních v roce 1993 - 2007

Příloha VI.: Vývoj počtu uživatelů drog léčených v ambulantních zdravotnických zařízeních podle vybraných druhů drog

PRŮZKUM PŘÍČIN VZNIKU DROGOVÉ ZÁVISLOSTI

muž žena

1. Kolik Vám je let?

- od 18- 20 let
- od 21 – 30 let
- od 31 let

2. Jaké máte dosažené vzdělání

- základní
- vyučen/a
- středoškolské
- vysokoškolské

3. Odkud pocházíte?

- z vesnice
- z města do 10 tis.obyvateľ
- z města od 10 tis. do 100 tis. obyvatel
- z města nad 100 tis. obyvatel

4. Kde v současné době bydlíte?

- na trvalé adrese
- na oficiální ubytovně
- u kamaráda
- v nelegálně obývaném domě
- evidence na magistrátu města

5. Pocházíte z:

- úplné rodiny
- rodiče jsou rozvedeni
- jeden z rodičů je nevlastní
- jiné

6. V případě vážných problémů můžete hledat oporu ve své původní rodině?

- ano, mohu kdykoliv
- ano, ale pouze pokud prokazatelně drogy nebudu užívat
- nevím, zkusil bych to
- ne, v žádném případě

7. Měli rodiče problémy s:

- alkoholem
- drogami
- hráčstvím
- žádné
- jiné

8. Žijte v partnerském vztahu s:

- manželem/manželkou
- přítelem/přítelkyní
- sám

9. Jste v současné době v pracovním poměru?

- ano
- ne

10. Pokud jste nezaměstnaný, jak dlouho:

- krátce do 1 roku
- déle nad 1 rok

11. Jakým způsobem si obstaráváte finanční prostředky na nákup drog?

- pracuji v řádném pracovním poměru
- rodinné finance
- z majetkové trestné činnosti
- prostitucí
- jinak

12. Kdo nebo co bylo podle Vás motivací k užívání drog?

- rozpad rodiny
- vliv kamarádů
- neschopnost řešit problémy
- touha po nových zážitcích
- konec milostného vztahu
- jiné

13. Jakou drogu v současné době užíváte?

- opiáty (kodein, heroin)
- stimulační drogy (pervitin, kokain, extáze, atd.)
- konopné látky
- halucinogeny (LSD, houbičky)
- těkavé látky
- sedativa
- kombinace

14. Jak dlouho již drogy užíváte?

- méně než 1 rok
- 1 – 3 roky
- 3 roky a více

15. Považujete se za závislého na drogách?

- ano
- ne

16. Pokusil jste se v minulosti o léčbu z drogové závislosti?

- ano
- ne

17. V čem spatřujete svou perspektivu do budoucna?

- léčba drogové závislosti
- zaměstnání, které mě bude uspokojovat
- partnerský vztah
- zvýšení kvalifikace (studium)
- změna trvalého bydliště
- změna kamarádů
- návrat k původní rodině
- jinde

ABSTRAKT

ŠVÁBOVÁ, J. *Drogová kriminalita a její příčiny : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 60 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: droga, drogová kriminalita, příčiny drogové závislosti, trestní zákoník, zneužívání drog

Práce analyzuje současný stav drogové problematiky z hlediska členění jednotlivých druhů drog včetně jejich historického vývoje a důsledků jejich zneužívání na fyzické a duševní zdraví člověka. Na boji s drogami se významnou měrou podílí nejen orgány činné v trestním řízení, ale také Národní protidrogová centrála, která vznikla v důsledku bouřlivých změn ve společnosti v 90. letech 20. století. Vzhledem k faktu, že 1. ledna 2010 vstoupil v platnost nový trestní zákoník, ve kterém došlo k úpravě oblasti drogové kriminality, je zde uvedena komparace příslušných paragrafů s původním trestním zákonem, jehož platnost skončila 31. prosince 2009. Součástí národní legislativy je i zákon o přestupcích, jehož znění se s nástupem roku 2010 nemění. Aktuálním problémem všech společenských vrstev je vznik drogové závislosti, jejíž hlavními příčinami jsou především neuspořádané rodinné vztahy, negativní vliv vrstevníků, neschopnost řešit problémy a touha po úniku z každodenní reality.

ABSTRACT

ŠVÁBOVÁ, J. *Drug criminality and its reasons : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 60 p.
Supervisor : JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: drug, criminality, reason of the drug dependence, penal code, drug abuse

The work analyses the contemporary state of the drug issues from the point of view of the classification by particular types of drugs including their historical development and consequences of their abuse on the physical and mental human health. The battle with drug is significantly shared by not only authorities active on the criminal management but also by the National anti-drug office, that arised as a reason of the violent changes in the 90s of the 20th century. Considering that on the 1st January 2010 came into the force a new penal code in which was the area of the drug criminality adjusted. There is the comparison corresponding paragraphs with the original penal code, whose validity ended on the 31st December 2009. The offence law is part of the national law and its version is not different in 2010. The actual problem of all social sections is the rise to drug dependence. The main problems are family disorganized relationships, negative influence on friends, incapability to solve problems and desire for escape from the daily reality.